

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

ΤΥΠΟΣ ΒΛΑΣΤΗΣΗΣ	Επεξήγηση τύπου βλάστησης	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ (Ha)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΤΑΛΗΨΗΣ
ΑΓΟ	Άγωνα	441.86	1.54%
ΑΡΚ	Άρκευθος	919.03	3.20%
ΓΚΑ	Γεωργικές Καλλιέργειες	9685.77	33.69%
ΓΚΕ	Γεωργικές Καλλιέργειες Εγκαταλελειμμένες	113.38	0.39%
ΕΥΚ	Ευκάλυπτος	25.79	0.09%
ΘΑΜ	Θάμνοι	7177.73	24.97%
ΚΠΡ	Κυπαρρίσια	854.23	2.97%
ΛΙΒ	Λιβάδια	6218.75	21.63%
ΛΙΜ		4.93	0.02%
ΛΧΡ	Λοιπές χρήσεις	539.15	1.88%
ΟΙΚ	Οικισμοί	1071.05	3.73%
ΠΑΡ		48.31	0.17%
ΠΧΑ		1646.47	5.73%
ΣΥΝΟΛΟ		28746.45	100.00%

Οι προτεινόμενες διαδρομές διέρχονται από διαφορετικούς τύπους βλάστησης. Σύμφωνα με το Χάρτη Βλάστησης⁹ και την επιτόπια διαβημάτιση των προτεινόμενων διαδρομών, η σύνθεση της βλάστησης και των χρήσεων γης παρουσιάζεται στον πίνακα στη συνέχεια:

Πίνακας 11. Είδη Βλάστησης κατά μήκος του δικτύου πεζοπορικών μονοπατιών

α/α	ΚΩΔ	Περιγραφή δικτύου Δήμου Κω	Είδος βλάστησης κατά μήκος της διαδρομής
1	δ1	Άγιος Βασίλειος - Ναός Ταξιαρχών - Κάστρο - Παναγία Καστριανών - Άγιος Αντώνιος - Παναγία Καστριανών - Άγιος Βασίλειος	ΑΓΟ :457m ΓΚΑ :388m ΚΠΡ :776m ΛΙΒ :252m
2	δ2	Ευαγγελίστρια του Ασφενδιού - Αγία Μαρίνα - Άγιος Μερκούριος - Χαϊχούτες - Άγιος Δημήτριος - Αγία Σοφία - Τίμιος Σταυρός - Ευαγγελίστρια του Ασφενδιού	ΓΚΑ :2861m ΚΠΡ :2743m ΟΙΚ :1050m
3	δ3	Ζιά - Μονή Σπονδών - πηγή Καπηλιανού - Άγιος Γεώργιος Θεριαυλής - Παναγία Κυπαρισσιώτισσα - Νερόμυλος - Ζιά	ΓΚΑ :365m ΚΠΡ :765m ΟΙΚ :907m
4	δ4	Ζιά - Παναγία Κυπαρισσιώτισσα - Άγιος Γεώργιος Θεριαυλής - Χριστός (κορυφή όρος Δίκαιο)	ΑΓΟ :162m ΓΚΑ :962m ΘΑΜ :182m ΚΠΡ :1887m ΛΙΒ :438m ΟΙΚ :454m

⁹ΠΗΓΗ: Ειδική Γραμματεία Δασών Γενική Δ/Νση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών & Φυσικού Περιβάλλοντος Διεύθυνση Δασικών Χαρτών Τμήμα Θεματικών Χαρτογραφήσεων, Έτος φωτοληψίας 1991, 1998

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

5	85	Αντιμάχεια (Κάστρο) – ελαιώνες και αμπελώνες πεδιάδας Καρδάμαινας	ΓΚΑ :3797m ΘΑΜ :683m ΛΙΒ :1672m
6	86	Νερόμυλοι κατά μήκος του χειμάρρου Ζύουλα (περιοχή Ασκληπείου)	ΓΚΑ :38m ΛΙΒ :1755m ΠΧΑ :6m
7	87	Παλάτια (Αρχαίο Θέατρο Κεφάλου) – Άσπρη Πέτρα – Παναγιά Ζηνιώτισσα	ΑΓΟ :226m ΓΚΑ :53m ΘΑΜ :506m ΛΧΡ :118m ΠΧΑ :4268m
8	81-84	Κλάδος 1-4	ΓΚΑ :321m ΘΑΜ :11m ΚΠΡ :244m ΛΙΒ :787m

Γ.1.7 Χλωρίδα

Η Κως θεωρείται νησί με πλούσια χλωρίδα. Η παρουσία του όρους Δίκαιο στο νησί δημιουργεί έντονες χαράδρες με απότομους γκρεμούς, σχηματισμούς φυσικών απορροών και φαράγγια που επηρεάζουν τη χλωρίδα της περιοχής.

Τα είδη των φυτών που εμφανίζονται στις δασικές εκτάσεις του νησιού είναι ως επί το πλείστον η τραχεία πεύκη, η χαλέπιος πεύκη, ο ευκάλυπτος και το κυπαρίσσι.

Συγκεκριμένα έχει καταγραφεί¹⁰:

- Pinus Brutia (πεύκο) γύρω από την πόλη της Κω (τεχνητές δασώσεις εκτάσεις της δεκαετίας 1960), στην περιοχή Ασκληπείου, στη Ζια και στην περιοχή Παλάτια – Ζηνί (φυσικό δάσος) στην Δ.Κ. Κεφάλου.
- Pinus halepensis διάσπαρτα στο νησί και ίσως να έχει εκλείψει ως είδος.
- Quercus marcolapis (βελανιδιά). Απαντάται σαν υπόλειμμα φυσικού δάσους ανάμεσα από καλλιέργειες ή άλλα δένδρα.
- Cupressus sempervirens (κυπαρίσσι), στο όρος Δίκαιο.
- Juniperus oxicedrus (άρκευθος). Φυσικό δάσος αρκεύθων που εκτείνεται στην Δ.Κ. Κεφάλου και στις περιοχές Βολκάνια – Ελληνικά.
- Platanus orientalis (Phytogeographia Aegea), στο Κοκκινόνερο και διάσπαρτα στη περιοχή της Ζιά.

¹⁰ Επιχειρησιακό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης Κω 2014-2020, Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

- *Pistacia terebinthus* (αβραμυθιές – κοκορεβυθιές). Πρόκειται για μεγάλου μεγέθους δένδρα που εμφανίζονται διάσπαρτα στο πεδινό μέρος του νησιού στις περιοχές της πόλης της Κω έως τις πεδινές εκτάσεις του Πυλίου.

Όσον αφορά στις χορτολιβαδικές εκτάσεις και τις δασικές εκτάσεις με τη θαμνώδη βλάστηση, εκεί απαντώνται τα εξής φυτικά είδη:

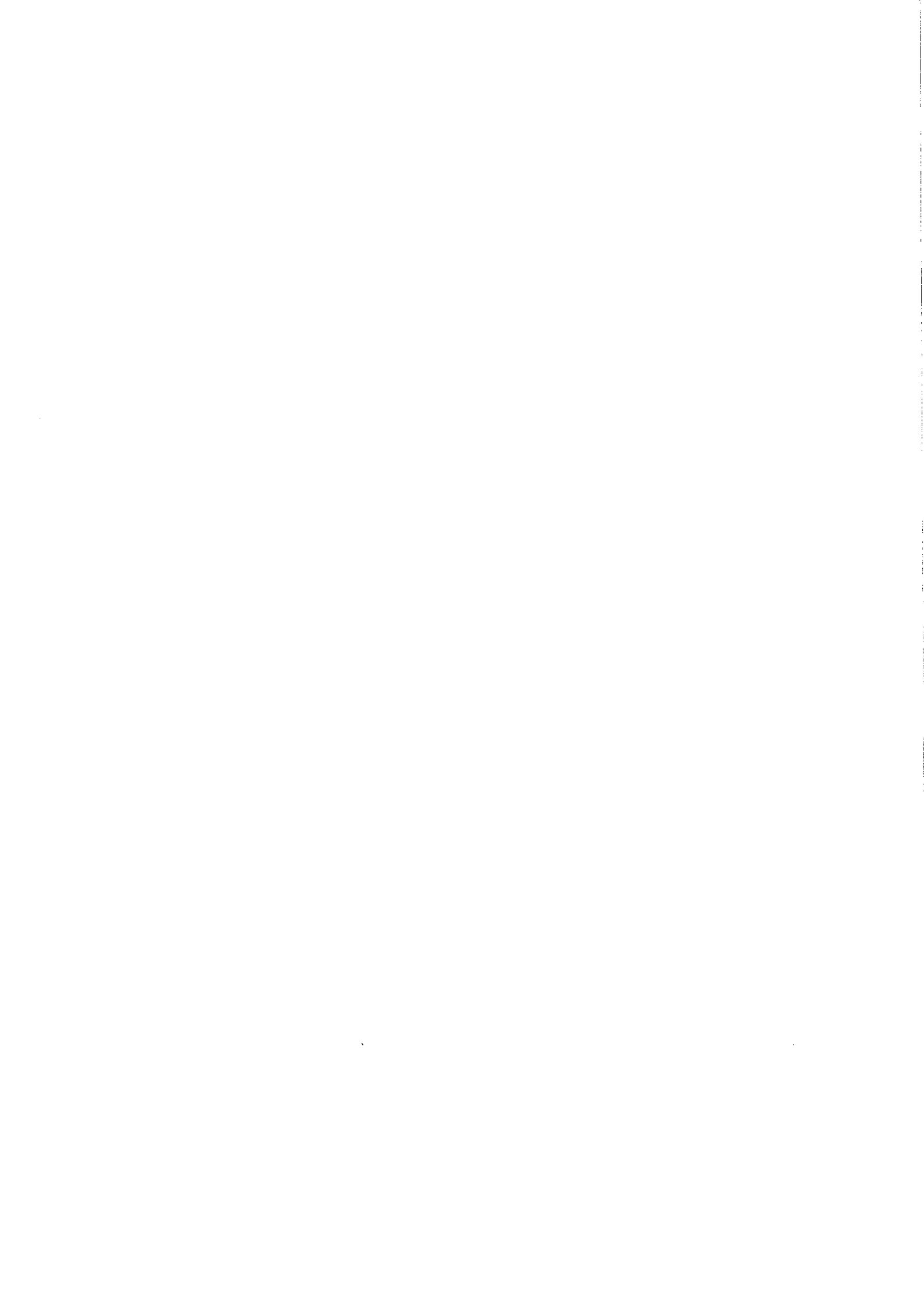
- Τύποι φρυγάνων: Ερείκη (*Erica manipuliflora*), θυμάρι (*Coridothymus capitatus*), ρίγανη (*Origanum sp*), θρούμπι (*Satureja thymbra*), φασκόμυλο (*Salvia triloba*), αγιολεβάντα (*Lavantula sp*), ακονιζιά (*Imula viscoza*), μυρτιά (*Myrtus comunis*), ασφόδελος (*Asphodelus aestivus*), λυχναράκι (*Ballota acetabulosa*), ασπάλαθος (*Calicotome villosa*), αστίβη (*Poterium spinosum*), γούδουρας ή βαλσαμόχορτο (*Hypericum empetrifolium*), λαδανιά (*Cistus creticus*), *Fumana thymifolia* (φουμάνα η θυμαρόφυλλη), αλογοθύμαρο ή σμυρνιά (*Asthylis hermannae*), χινοπόδι (*Genista acanthoclada*), *Thymelaea argentea*, κα
- Τύποι θάμνων: Γλάστρος, πικροδάφνη, κουμαριά, δενδρολίβανο, δενδρώδης μηδική (τεχνητά φυτεμένη), σχίνοι.

Γ.1.9 Πανίδα

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον αναφορικά με την πανίδα του νησιού σχετίζεται με την παρουσία της ορνιθοπανίδας στους υγροτόπους. Σημαντικότερος από πλευράς ανάπτυξης είναι ο βιότοπος του Ψαλιδίου, στο ανατολικό άκρο του νησιού. Πρόκειται για παραθαλάσσιο υγρότοπο με υφάλμυρη και ημι-υφάλμυρη βλάστηση (καλαμιώνες).¹¹ Το Ψαλίδι, είναι ένα ακρωτήριο, έκτασης 1000 τετραγωνικών περίπου, όπου στο μέσο του περίπου σχηματίστηκε ένα βύθισμα που εξελίχθηκε σε υγρότοπο. Ωστόσο η περιοχή δέχεται έντονες πιέσεις από την τουριστική δραστηριότητα της παράκτιας ζώνης.

Οι υγρότοποι Ψαλίδι και Αλυκή εντάσσονται στην ευρύτερη περιοχή η οποία έχει ενταχθεί στο δίκτυο των προστατευόμενων περιοχών NATURA 2000, ως Ζώνη Ειδικής Διατήρησης, με κωδικό GR4210008 και ονομασία «Κως: Ακρωτήριο-Λούρος-Λίμνη Ψαλίδι-Όρος Δίκαιος-Αλυκή-Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη», για την οποία γίνεται εκτενέστερη ανάλυση σε επόμενη ενότητα. Επίσης η εν λόγω περιοχή ταυτίζεται με τα όρια της ζώνης IBA – Important Bird Areas, με κωδικό GR 166, και ονομασία «Βουνό Δίκαιος-Ακρωτήριο Ψαλίδι και Αλυκή». Η IBA περιλαμβάνει επίσης τους δύο παράκτιους

¹¹ votaniki.gr

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

υγροτόπους με καλαμώνες (Phragmites), μια λιμνοθάλασσα και αλμυρόβαλτους. Το εθνικό καθεστώς προστασίας είναι «μερικό», ενώ σε διεθνές επίπεδο δεν υπάρχει καμία προστασία. Η περιοχή είναι σημαντική για τα αναπαραγόμενα και διαβατικά αρπακτικά πουλιά, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα. Είδη παγκοσμίου ενδιαφέροντος που δεν πληρούν κριτήρια ΣΠΠ είναι η ερυθρόλαιμη χήνα (*Branta ruficollis*) (μετανάστευση) και ο αιγαιόγλαρος (*Larus audouinii*).

Πίνακας 12. Ορνιθοπανίδα στην ΣΠΠ GR166 (πηγή: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία)

Είδος	Εποχή	Έτος	Min	Max	Εκτίμηση	Κριτήρια
<i>Tadorna ferruginea</i> Καστανόπαπια	αναπαράγεται	1996	-	35	καλή	B2, C6
<i>Numenius tenuirostris</i> Λεπτομούτα	μετανάστευση	1988	2	-	καλή	A1, C1
<i>Buteo rufinus</i> Αετογερακίνα	επιδημητικό	1996	4	7	μέτρια	B2
<i>Falco naumanni</i> Κιρκινέζι	αναπαράγεται	1996	10	15	μέτρια	A1, C1

- ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ
- ▣ ΑΚΤΑΙΑ ΖΩΝΗ
- ΖΩΝΗ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΨΑΛΙΔΙΟΥ
- ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΖΩΝΗ
- ΖΩΝΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ
- ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΖΩΝΗ
- ΖΩΝΗ ΦΙΛΟΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
- ▣ ΖΩΝΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΦΑΡΟΥ

Εικόνα 9: Βιότοπος Ψαλιδίου

Σε ότι αφορά συνολικά στην πανίδα¹² του νησιού παρατηρούνται:

- Πουλιά: Πέρδικα η ορεινή, πέρδικα η πεδινή, κουκουβάγια, μπεκάτσα, κορώνη, κίσσα, τσίχλα, γεράκι, αετός γκιώνης γαλλοπετεινός αγριοπερίστερα, χελιδόνια, πάπιες, κορακοειδή, και μικρά πουλιά. Η Κως είναι από τα λίγα νησιά που συναντώνται ακόμη

¹² Επιχειρησιακό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης Κω 2014-2020, Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

καρακάξες. Η γειτνίαση με τη Μ. Ασία είναι η αιτία για την παρουσία αρκετών ειδών ενδόχωρας όπως το *Corvus frugitegus*.

- Ερπετά: Οχιές δηλητηριώδεις και μη, Σκουληκόφιδο (*Typhlops vermicularis*) το ονομάζουν επίσης Ανήλιαγο επειδή προτιμά να ζει μέσα στο έδαφος, Σαΐτες, σαπίτες, σαύρες πολλών ειδών και σαλαμάνδρες, Άλλα ερπετά είναι χελώνες (*testuco graeca*, *mauremys caspica*), σαύρες κ.α.
- Αρθρόποδα πολλών ειδών όπως αράχνες και σκορπιοί. Μόνο στην Κω υπάρχει το ερπετό *Blanus strauchi* καθώς και τα είδη *Elaphe situla* και *C.nummifor* που είναι ασυνήθιστα στα υπόλοιπα Δωδεκάνησα. Αμφίβια: *bufo viridus*, *pelobates syriacus*, *rana ridibunda* (βάτραχος).
- Θηλαστικά: λαγός, αλεπού, ποντικοί, αρουραίοι, νυχτερίδες (το είδος της νυχτερίδας που υπάρχει στη Κω είναι κυρίως εντομοφάγο και μικρόσωμο, φτάνοντας τους 10 πόντους στο μήκος).
- Η χελώνα *Caretta caretta*: βρίσκει καταφύγιο σε αρκετές ασφαλείς παραλίες, για να γεννά τα αυγά της.

Άλλα σημαντικά είδη πανίδας είναι:

Τα ερπετά *Hemidactylus turcicus* (Μεσογειακό σαμιαμίδι), *Ophisops elegans* (Οφίσωψ), *Natrix natrix* (Νερόφιδο) και *Coluber najadum* (Σαΐτα), προστατεύονται από την Ελληνική Νομοθεσία (Προεδρικό Διάταγμα 67/81).

Το είδος *Ophisaurus apodus* (Τυφλίτης), *Ophisops elegans* (Οφίσωψ), *Ablepharus kitaibelli* (Αβλέφαρος) και *Coluber najadum* (Σαΐτα), περιλαμβάνονται στο Παράρτημα IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Το είδος *Eryx jaculus* (Ερημόφιδο) περιλαμβάνεται στη σύμβαση για το διεθνές εμπόριο των απειλούμενων ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας (CITES), 1973.

Το είδος *Agama stelio* (Κροκοδειλάκι), το *Ophisops elegans* (Τυφλίτης) και το *Ablepharus kitaibelli* (Αβλέφαρος) περιλαμβάνονται στη λίστα ελέγχου των απειλούμενων ειδών των βιοτόπων CORINE έργο, 1988.

Το σημαντικό είδος δίθυρων (*Koomen P. and P.J. van Helsdingen*) *Pinna nobilis* (Πίννα η ευγενής), περιλαμβάνεται στο παράρτημα IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία (Π.Δ. 67/81).

Γ.1.10 Το τοπίο

Η αναβάθμιση και προστασία του τοπίου αποτελεί περιβαλλοντικό, πολιτιστικό και οικονομικό στόχο. Συχνά γίνεται ταύτιση της έννοιας του τοπίου με το περιβάλλον. Το τοπίο δεν είναι έννοια μονοσήμαντη. Πράγματι, η έννοια του περιβάλλοντος έχει διευρυνθεί τα τελευταία χρόνια για να συμπεριλάβει, εκτός από το φυσικό στοιχείο, το δομημένο περιβάλλον, πόλεις ή οικισμούς και μια κοινωνικο-πολιτισμική διάσταση. Σε προέκταση αυτής της άποψης, το ίδιο το φυσικό οικοσύστημα δε νοείται πλέον παρά μόνο σε σχέση με το κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον του. Επομένως, υπάρχει μία εγγενής σχέση μεταξύ του τοπίου και του ανθρώπου, γεγονός που επισημαίνει τη βαρύτητα της έννοιας του τοπίου ως άξονα του χωροταξικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού.

Στο πλαίσιο της «Κύρωσης της Ευρωπαϊκής Σύμβασης του Τοπίου» (Ν. 3827/2010 Α'30/2010), «Τοπίο» σημαίνει μία περιοχή, όπως γίνεται αντιληπτή από ανθρώπους, του οποίου ο χαρακτήρας είναι το αποτέλεσμα της δράσης και αλληλεπίδρασης των φυσικών και/ή ανθρώπινων παραγόντων.

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο έγκρισης των προδιαγραφών για τη σύνταξη των αναθεωρημένων Περιφερειακών Χωροταξικών Πλαισίων (ΦΕΚ 45/17-3-2011), είναι απαραίτητη η εκπόνηση μελέτης τοπίου για κάθε Περιφέρεια, ως διαχειριστικό και σχεδιαστικό εργαλείο. Δεδομένου ότι δεν έχει ολοκληρωθεί η επικαιροποίηση του Περιφερειακού Σχεδίου Νοτίου Αιγαίου, ο εντοπισμός των ζωνών τοπίου δεν είναι διαθέσιμος.

Στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης εντοπίστηκαν σε σχετικά αποσπάσματα χαρτών σε συνάρτηση με τις προτεινόμενες πεζοπορικές διαδρομές, όλα εκείνα τα στοιχεία του φυσικού, πολιτιστικού, κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος που αποτελούν δομικά χαρακτηριστικά του τοπίου.

Η πλειονότητα των προτεινόμενων μονοπατιών συγκεντρώνονται στις βόρειες παρυφές του όρους Δικαίου εξαιτίας του ενδιαφέροντος που παρουσιάζει εκεί η γεωμορφολογία του νησιού και τα χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος και συνδέονται ακτινωτά με επίκεντρο τον οικισμό του Ασφενδίου που αποτελεί περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλους και διατηρούν θέα προς τις κορυφές του όρους. Η μεγαλύτερη έκταση που

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

καταλαμβάνουν τα μονοπάτια καλύπτεται από δάση κωνοφόρων, σύμφωνα με το Corine Land Cover και αμιγείς ελαιώνες (κωδικός 1068) ως τύπος οικοτόπου στην ΕΖΔ GR4210008.

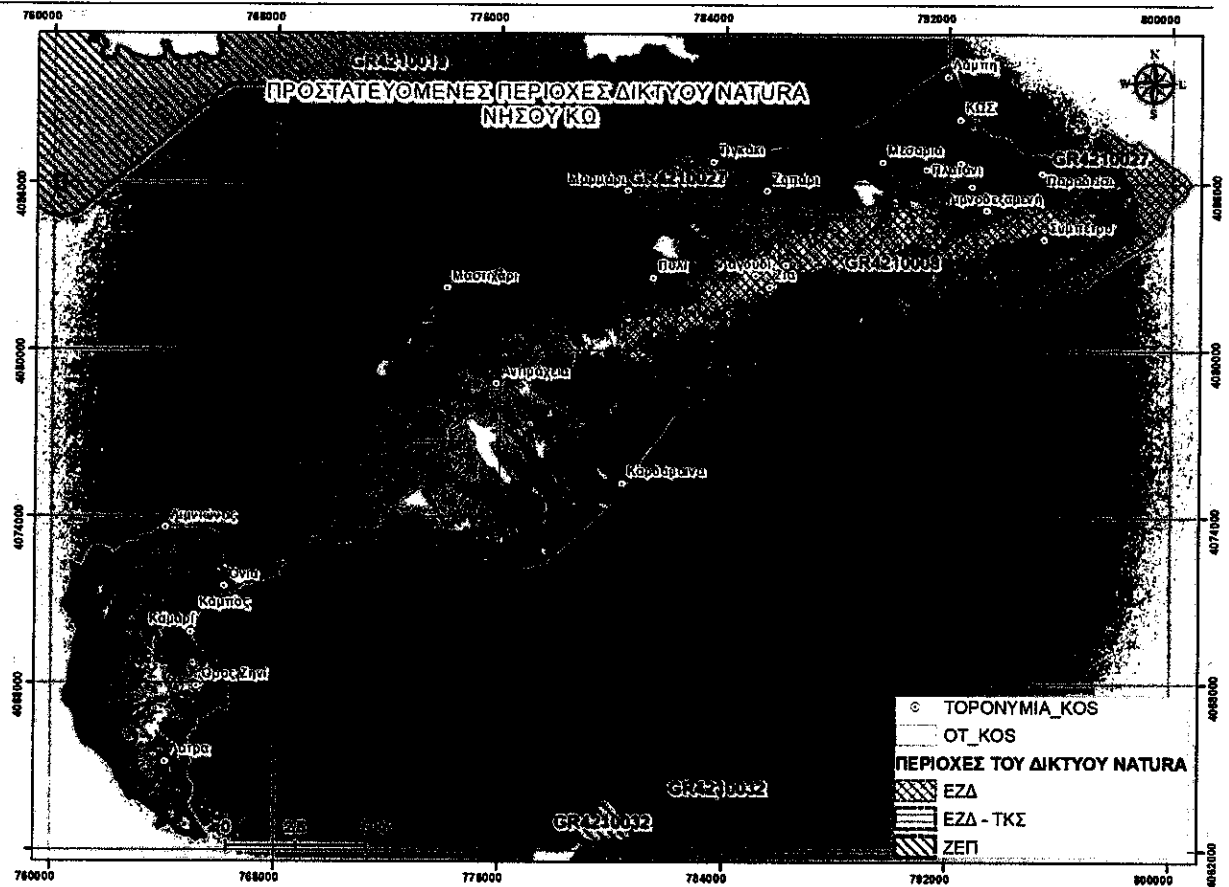
Γ.2 Καθεστώς προστασίας

Σύμφωνα με τον Ν. 3937/2001 (Α'60), οι περιοχές τα στοιχεία ή τα σύνολα μιας προστατευόμενης περιοχής μπορούν να χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 19, ως:

- **Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης**
- **Περιοχές προστασίας της φύσης**
- **Φυσικά πάρκα και ειδικότερα ως: εθνικά ή περιφερειακά πάρκα**
- **Περιοχές προστασίας οικοτόπων και ειδών και ειδικότερα ως: ειδικές ζώνες διατήρησης (Ε.Ζ.Δ.), ζώνες ειδικής προστασίας (Ζ.Ε.Π.) ή καταφύγια άγριας ζωής ή συνδυασμός αυτών**
- **Προστατευόμενα τοπία και στοιχεία τοπίου ή προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί.**

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Σχήμα 9: Δίκτυο θεσμοθετημένων προστατευόμενων περιοχών Νήσου Κω

Περιοχές ΖΕΠ και ΕΖΔ

Το Δίκτυο Natura 2000 αποτελεί ένα Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο περιοχών, οι οποίες φιλοξενούν φυσικούς τύπους οικοτόπων και οικοτόπους ειδών που είναι σημαντικοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το δίκτυο αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών:

-τις «Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» (Special Protection Areas - SPA) για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία για τα Πουλιά (79/409/ΕΚ) «για τη διατήρηση των άγριων πτηνών»

-τις «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)» (Special Areas of Conservation - SAC) όπως ορίζονται στην Οδηγία για τους Οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ).

Στον παρακάτω πίνακα, καταγράφονται οι προστατευόμενες ζώνες Natura 2000, με τον αντίστοιχο κωδικό τους και τη σχετική υπερσύνδεση, που περιγράφει αναλυτικά τα χαρακτηριστικά της κάθε ζώνης, τα είδη που προστατεύει, τις απειλές που δέχεται κλπ.

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Πίνακας 13. Προστατευόμενες ζώνες Natura 2000 Νήσου Κω

Κωδικός Περιοχής	Ονομασία Περιοχής	Γενική Κατηγορία Περιοχής	Σύνδεση με ΒΔ Ευρωπαϊκού Δικτύου (standard data form-SDF)
GR4210008	Κως: Ακρωτήριο-Λούρος-Λίμνη Ψαλίδι-Όρος Δίκαιος-Αλυκή-Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη	ΕΖΔ - Ειδική Ζώνη Διατήρησης οικοτόπων	https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR4210008&release=10
GR4210027	Κως: Λίμνη Ψαλίδι-Αλυκή	ΖΕΠ - Ζώνη Ειδικής Προστασίας για την ορνιθοπανίδα	https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR4210027&release=10

Οι διαδρομές 1,2,3,4, δύο τμήματα της διαδρομής 6 συνολικού μήκους 1800m, και ο κλάδος 1-4 εμπίπτουν εντός των ορίων της ΕΖΔ με κωδικό GR4210008 και ονομασία « Κως: Ακρωτήριο-Λούρος-Λίμνη Ψαλίδι-Όρος Δίκαιος-Αλυκή-Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη». Η έκταση του είναι 10124,1ha. Χωροθετείται στο ανατολικό τμήμα του νησιού της Κω από το ακρωτήριο Λούρος συμπεριλαμβανομένης της λίμνης Ψαλίδι, καλύπτει τον ορεινό όγκο του όρους Δίκαιος και εκτείνεται προς τα βόρεια για να περιλαμβάνει τις αλυκές (Αλυκή). Η θαλάσσια περιοχή οριοθετείται από το βάθος των 50 m (2% της τοποθεσίας).

Η λίμνη Ψαλίδι είναι στην πραγματικότητα ένας παράκτιος αλυκή, μόνιμα πλημμυρισμένος από αλμυρό νερό ή πηγαίο νερό. Το υποστηρίζει αλόφιλη ή ημι-αλόφιλη βλάστηση και μόνιμα πλημμυρισμένους καλαμιώνες με *Phragmites australis* και *Typha* spp. (τύπος οικοτόπου που δεν περιλαμβάνεται στο παράρτημα I, κωδικός CORINE 91 53.111). Το όρος Δίκαιο (με μέγιστο υψόμετρο τα 843 m) βρίσκεται στο νότιο τμήμα της τοποθεσίας και χαρακτηρίζεται από εκτεταμένα κωνοφόρα δάση *Pinus brutia*, φρύγανα σε καλή κατάσταση διατήρησης, βράχια στην ενδοχώρα, σχισμές, χάσματα και μικρά φαράγγια. Στους νότιους πρόποδες του βουνού, υπάρχουν απόκρημνες ακτές και θαλάσσιοι βράχοι με βλάστηση που είναι πολύ απότομοι. Στο ανατολικό τμήμα της τοποθεσίας υπάρχει η Αλυκή, μια μικρή λιμνοθάλασσα με αλυκή, με αλοφυτική βλάστηση, καλαμιώνες και *Tamarix* spp. Γύρω του υπάρχουν αμμόλοφοι και αμμώδεις παραλίες. Μικρά χωριά, με καλλιέργειες τριγύρω, είναι διάσπαρτα σε όλη την περιοχή.

Ποιότητα και σπουδαιότητα

Η ποιότητα και η σπουδαιότητα της περιοχής ΕΖΔ με κωδικό GR4210008 και ονομασία « Κως: Ακρωτήριο-Λούρος-Λίμνη Ψαλίδι-Όρος Δίκαιος-Αλυκή-Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη»,

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

έγκειται στο γεγονός ότι η ευρύτερη θαλάσσια περιοχή μεταξύ των νησιών Κω και Τήλου είναι πολύ σημαντική για την αλιεία τόνου και ξιφία. Υπάρχουν πολλά και σπάνια και ενδημικά είδη φυτών και ζώων. Η τοποθεσία έχει χαρακτηριστεί ως ένα από τα Σημαντικά Πουλιά. Οι περιοχές και οι μικροί υγρότοποι της περιοχής, αν και απροστάτευτοι, είναι σημαντικοί για τα μεταναστευτικά είδη πουλιών, ιδίως ερωδιών και αρπακτικών, καθώς και για την αναπαραγωγή πολλών ειδών πτηνών. Η λίμνη Ψαλίδι και η Αλυκή έχουν επίσης επιστημονική, εκπαιδευτική, και ψυχαγωγική αξία.

Όσο αφορά την ΖΕΠ με κωδικό GR4210027 και ονομασία «Κως: Λίμνη Ψαλίδι-Αλυκή» πρόκειται για μία περιοχή με έκταση 432,89 ha που αποτελείται από δύο υγροτόπους που βρίσκονται στο βόρειο τμήμα (ακρωτήριο Λούρος συμπεριλαμβανομένης της λίμνης Ψαλίδι) και δυτικό τμήμα (αλυκή Αλυκή Τιγκάκη) της νήσου Κω. Η λίμνη Ψαλίδι είναι στην πραγματικότητα μια παράκτια αλυκή, μόνιμα πλημμυρισμένη από αλάτι ή πηγαίο νερό. Υποστηρίζει αλόφιλη ή ημιαλόφιλη βλάστηση και μόνιμα πλημμυρισμένους καλαμιώνες με Φραγκμίτες *australis* και *Typha* spp. (τύπος οικοτόπου που δεν περιλαμβάνεται στο παράρτημα I, κωδικός CORINE 91 53.111). Στο δυτικό τμήμα της τοποθεσίας εκεί είναι η Αλυκή, μια μικρή λιμνοθάλασσα, με αλοφυτική βλάστηση, καλαμιώνες και *Tamarix* spp. Γύρω του υπάρχουν αμμόλοφοι και παραλίες με άμμο.

Αυτή είναι μια σημαντική τοποθεσία για την αναπαραγωγή και τη μετανάστευση υδρόβιων πτηνών. Τα είδη που προκαλούν ανησυχία περιλαμβάνουν το *Tadorna ferruginea* και το *Numenius tenuirostris*.

Ως Περιοχές Προστασίας της Φύσης έχουν κηρυχθεί ο υγρότοπος και η ακτή Ψαλιδίου Δήμου Κω - ΖΩΝΕΣ ΠΠΦ1 & ΠΠΦ2 (ΦΕΚ 571/Δ/6.7.2006).

Σε επόμενη ενότητα γίνεται αναφορά στο καθεστώς προστασίας των υγροτόπων του νησιού (ΦΕΚ 229/ΑΑΠ/19-6-2012), όπου η Κως συμμετέχει με 10 συνολικά υγροτόπους.

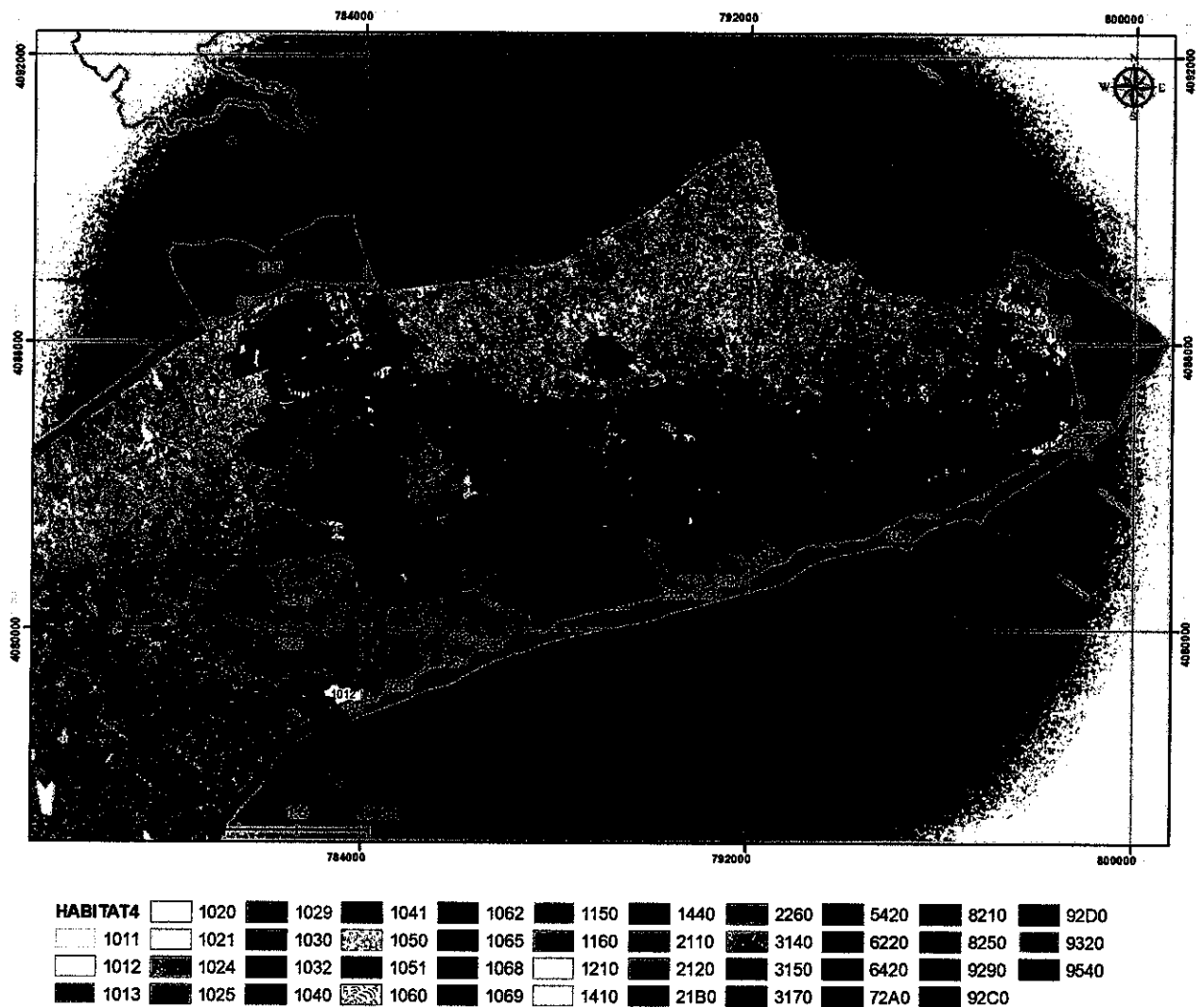
Γ.2.1 Τύποι οικοτόπων

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται αναλυτικά οι τύποι οικοτόπων που καταγράφονται στο νησί της Κω, βάσει της Κοινοτικής Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Τα αποσπάσματα των χαρτών βοηθούν στην κατανόηση της χωρικής κατανομής των οικοτόπων σε σχέση με τις περιπατητικές διαδρομές που προτείνονται.

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Πιο συγκεκριμένα, η Ειδική Ζώνη Διατήρησης Οικοτόπων (ΕΖΔ) εκτείνεται στο μεγαλύτερο τμήμα του νοτιοανατολικού τμήματος του νησιού. Καλύπτει όλο το μήκος του όρους Δικαίου φτάνοντας έως το έλος Ψαλιδίου, τις νότιες ακτές του νησιού, καθώς και τα πεδινά τμήματα του κεντρικού τμήματος της Κω. Μέρος της Ζώνης εκτείνεται έως το βόρειο τμήμα του νησιού καλύπτοντας την ευρύτερη περιοχή της αλυκής Τιγκακίου. Η περαιτέρω αποτύπωση των χρήσεων γης εντός του οικοτόπου, εμφανίζεται στον παρακάτω πίνακα. Κυρίαρχο είδος είναι ο κωδικός 5420 - Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*. Ακολουθούν οι εκτάσεις με μη αρδύσιμη αρόσιμη γη, Δάση με *Olea* και *Ceratonia* και Κυπαρισσοδάση (*Acero-Cupression*).

Σχήμα 10: Χαρτογραφική Απεικόνιση των τύπων οικοτόπων

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Πίνακας 14. Τύποι οικοτόπων

Τύπος οικοτόπων	Ποσοστό κατάληψης
1011- Χωριά και Οικισμοί	0.096
1012 - Χώροι εξυπηρετήσεων	1.822
1013 - Δευτερεύοντες οικισμοί	0.293
1020 - Βιομηχανικές ή εμπορικές Ζώνες (θεσμοθετημένες)	0.004
1021- Ανθρωποεπηραζόμενες κοινότητες πλούσιες σε ετήσια ποώδη είδη	0.036
1024 - Δρόμοι επαρχιακοί	0.044
1025 - Δρόμοι επαρχιακοί	0.203
1029 - Ζώνες λιμένων	0.001
1030 - Χώροι εξόρυξης/επεξεργασίας ορυκτών, αδρανών κ.λπ.	0.304
1032 - Χώροι δόμησης	0.198
1040- Περιοχές αστικού Πρασίνου	0.004
1041- Εγκαταστάσεις αθλητισμού και αναψυχής	0.014
1050 - Μη αρδεύσιμη-αρόσιμη γη αμιγής	1.925
1051 - Μη αρδεύσιμη-αρόσιμη γη μεικτή	11.117
1060 - Αμπελώνες αμιγείς	0.001
1062 - Εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	0.731
1065- Φυτείες δασικών Ειδών	0.074
1068 - Ελαιώνες αμιγείς	3.861
1069- Ελαιώνες μεικτοί	0.468
1150- Λιμνοθάλασσες	0.046
1160- Αβαθείς κόλποι και κολπίσκοι	17.549
1210- Μονοετής βλάστηση μεταξύ των ορίων πλημμυρίδας και αμπώτιδας	0.070
1410- Μεσογειακά αλίπεδα (<i>Juncetalia maritimi</i>)	0.408
1440- Αλυκές	0.795
2110- Υποτυπώδεις κινούμενες θίνες	0.103
2120- Κινούμενες θίνες της ακτογραμμής με <i>Ammophila arenaria</i> («λευκές θίνες»)	0.077
21B0 - Αμμόδεις παραλίες χωρίς βλάστηση	0.066
2260- Θίνες με βλάστηση σκληρόφυλλων θάμνων <i>Cisto-Lavenduletalia</i>	0.042
3140- Σκληρά, ολιγο-μεσοτροφικά ύδατα με βενθική βλάστηση χαροειδών σχηματισμών με <i>Chara spp.</i>	0.000
3150- Ευτροφικές φυσικές λίμνες με βλάστηση τύπου <i>Magnopotamion</i> ή <i>Hydrochaition</i>	0.001
3170 - Μεσογειακά εποχιακά τέλματα	0.000
5420 - Φρύγανα από <i>Sarcopoterium spinosum</i>	32.130
6220- * Ψευδοστέπα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά από <i>Thero-Brachypodietea</i>	0.011
6420- Υγροί μεσογειακοί λιμάνες με υψηλές πόες από <i>Molinio Holoschoenion</i>	0.000
72 ^{A0} - Καλαμιώνες	0.237
8210 - Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση	0.044
8250 - Βραχώδες υπόστρωμα που δεν καλύπτεται από βλάστηση	0.406
9290 - Κυπαρισσοδάση (<i>Acer-Cupression</i>)	9.196
92C0- Δάση <i>Platanus orientalis</i> και <i>Liquidambar orientalis</i> (<i>Platanion orientalis</i>)	0.013

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

92D0 - Νότια παράθια δάση-στοές και λόχμες (Nerio - Tamaricetea και Securinegion tinctoriae)	0.105
9320 - Δάση με Olea και Ceratonia	11.222
9540 - Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη πεύκων της Μεσογείου	6.283
	100%

Τη μεγαλύτερη κάλυψη στην εν λόγω ΕΖΔ, κατέχει ο τύπος 5420 - Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*, σε ποσοστό 32,13%.

*Με αστερίσκο σημειώνονται οι οικότοποι, του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ που κινδυνεύουν με εξαφάνιση και θεωρούνται ως οικότοποι προτεραιότητας διότι διατρέχουν κίνδυνο να εξαφανισθούν από την περιοχή της φυσικής τους κατανομής ή έχουν περιορισμένη περιοχή φυσικής κατανομής λόγω της μείωσης της ή λόγω του ότι η περιοχή τους είναι εκ της φύσεως της περιορισμένη, ή αποτελούν σπουδαία δείγματα τυπικών γνωρισμάτων μίας από τις ακόλουθες βιογεωγραφικές περιοχές: αλπική, ατλαντική, ηπειρωτική, μακαρονησιωτική και μεσογειακή.

Εν προκειμένω ο Οικότοπος με κωδικό 6220 «Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της Thero-Brachypodietea», εντοπίζεται κεντρικά της ΕΖΔ και εκτός των πεζοπορικών διαδρομών του νησιού. Ουσιαστική πρόκειται για Μέσο - και θέρμο - Μεσογειακούς ξηρόφιλους, ως επί το πλείστον αραιοί (ανοικτοί) λειμώνες χαμηλών γράστων και ετήσιων φυτών πλούσιοι σε θερόφυτα: Θεροφυτικές φυτοκοινωνίες ολιγοτροφικών εδαφών πλούσια σε βάσεις, συχνά ασβεστολιθικά υποστρώματα. Πολυετείς φυτοκοινωνίες - Thero Brachypodietea, Thero - Brachypodietalia: Thero - Brachypodion. Poetea bulbosae: Astragalo - Poion bulbosae (Βασίφιλο), Trifolio - Periballion (Πυριτικό υπόστρωμα). Ετήσιες φυτοκοινωνίες: Tuberarietea guttatae, Trachynietalia distachyae, Trachynion distachyae (ασβεστόφιλες), Sedo - Stenopsion (γυψόφιλες) Omphalodion commutatae (δολομικές και πυριτιοβασίφιλες. Φυτικά είδη που επικρατούν είναι τα: *Centaurea grisebachii*, *Convolvulus cantabrica*, *Tuberariaguttata*, *Dichanthium ischaemum*, *Stipa capillata*, *Stipa capensis*, *Chrysopogon gryllus*, *Hypericum olympicum*, *Jurinea mollis*, *Silene galinyi*, κ.ά.

Σχετικά με τους οικοτόπους προτεραιότητας, καταγράφεται μόνο ο κωδικός 1120 - Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με Ποσειδωνία, με έμφαση στις ακτές του έλους Ψαλιδίου και της Αλυκής Τιγκακίου.

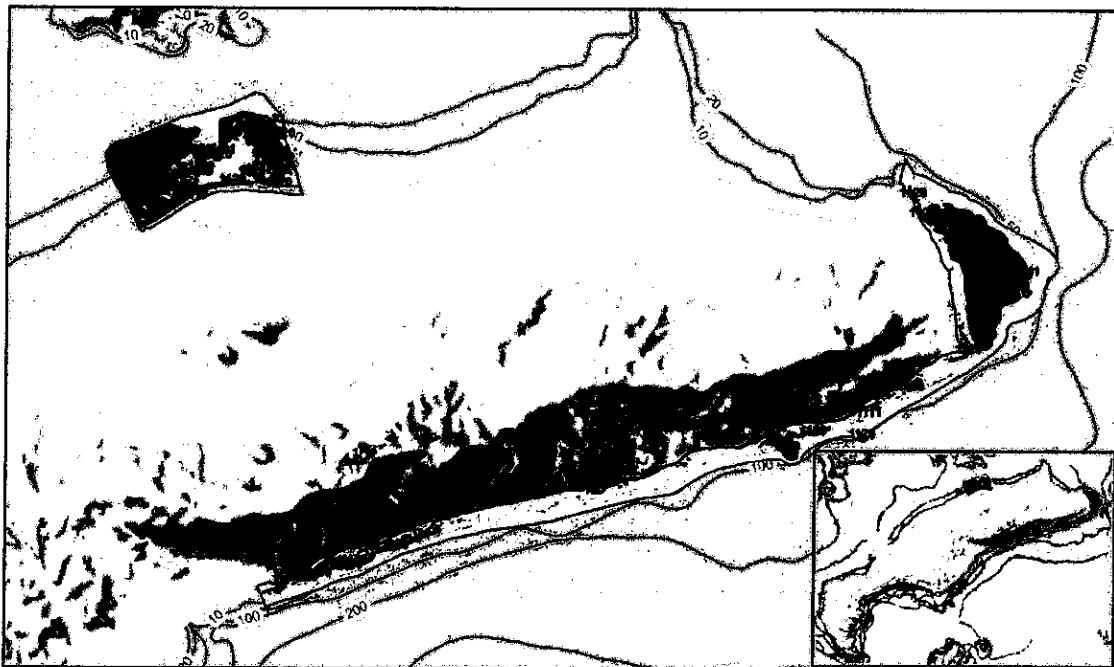

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Εικόνα 10: Χαρτογραφική Απεικόνιση των οικωτόπων προτεραιότητας της Κω

Η ανάλυση των παράκτιων οικωτόπων της Κω οδηγεί στην καταγραφή τριών μόνο κωδικών βλάστησης, όπως αυτοί παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Εικόνα 11: Χαρτογραφική Απεικόνιση των παράκτιων οικωτόπων της Κω

Πίνακας
15:

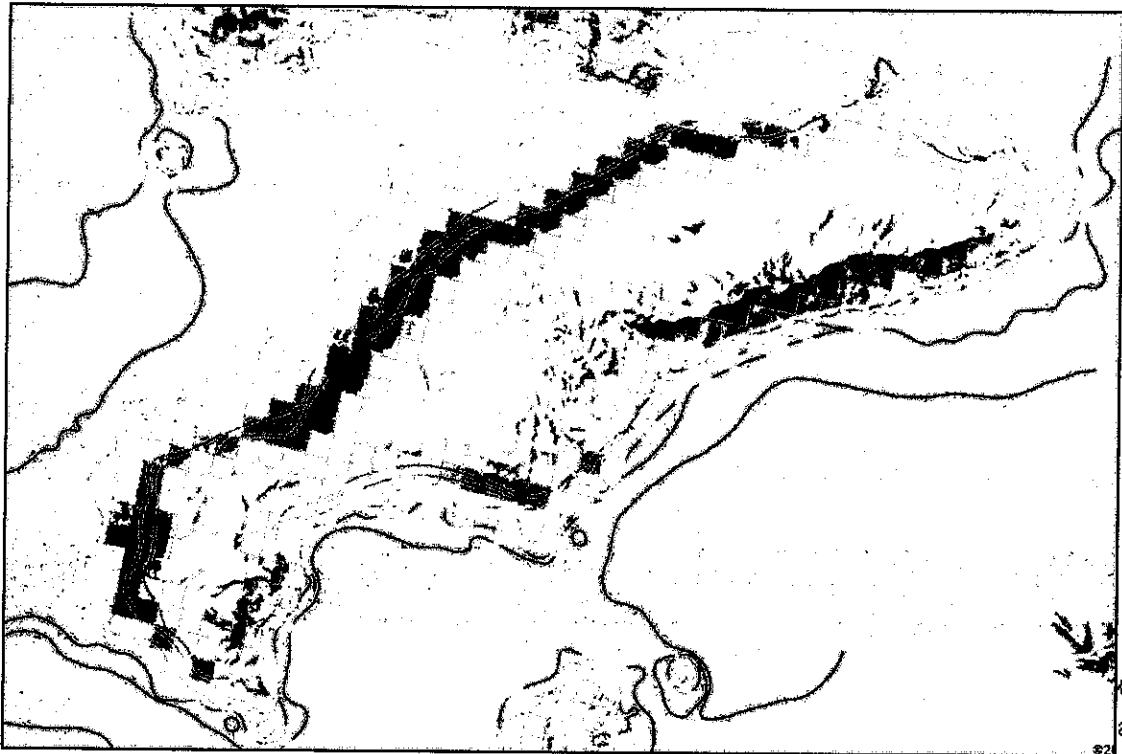
Παράκτιοι οικότοποι που καταγράφονται στην Κω (Πηγή: ΥΓΕΠ Νήσων, gislands.gr)

1110-Αμμοσύρσεις που καλύπτονται διαρκώς από θαλάσσιο νερό μικρού βάθους
1111-Χωρίς Βλάστηση
1120-Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με Ποσειδωνία

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Το παρακάτω απόσπασμα χάρτη παρουσιάζει το ποσοστό κάλυψης των ακτών με λιβάδια Ποσειδωνίας σε κάρναβο 1kmx1km. Η ταξινόμηση έγινε σε τέσσερις ομάδες, όπως φαίνεται στο υπόμνημα (Πηγή: ΥΓΕΠ Νήσων, gisislands.gr).

Τέλος, στον παρακάτω χάρτη παρουσιάζεται η χωρική κατανομή των θεσμοθετημένων

Εικόνα 12: Χαρτογραφική Απεικόνιση του ποσοστού κάλυψης των ακτών της Κω με λιβάδια Ποσειδωνίας

νησιωτικών υγροτόπων. Στην αναθεωρημένη λίστα των προστατευόμενων υγροτόπων του 2016 (ΦΕΚ 229/ΑΑΠ/19-6-2012), η Κως συμμετέχει με 10 συνολικά υγροτόπους, οι τρεις από τους οποίους είναι τεχνητοί και οι υπόλοιποι φυσικοί. Οι μεγαλύτεροι υγρότοποι της Κω είναι η Αλυκή Τιγκακίου στο βορειοανατολικό τμήμα της και το έλος Ψαλίδι στο ανατολικό άκρο του νησιού που εντάσσονται στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000.

Καταφύγια Άγριας Ζωής

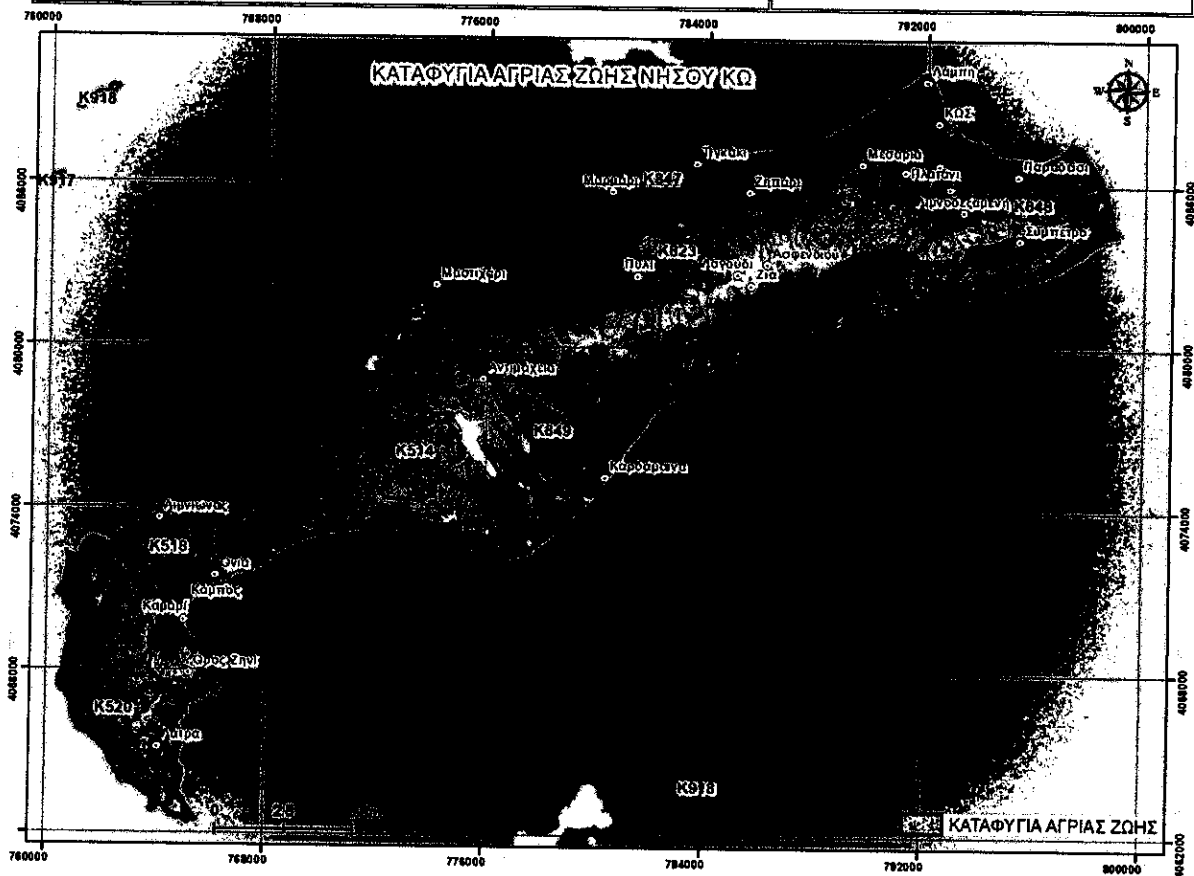
Στο νησί έχουν οριστεί 7 ζώνες καταφυγίων άγριας ζωής, με σκοπό την προστασία της πανίδας που καταγράφονται στον παρακάτω πίνακα και αποτυπώνονται στον σχετικό χάρτη, σε συνδυασμό με τη θέση των προτεινόμενων πεζοπορικών διαδρομών.

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Πίνακας 16. Καταφύγια άγριας ζωής

Καταφύγιο άγριας ζωής	ΦΕΚ Ίδρυσης
Προφ. Ηλίας-Κατσουνδριά-Μεσόβουνο-Άμπελλα (Κω)	577/Β/91
Ενοποίηση Κέφαλος-Καμήλα & Λιμνιώννα-Σφακιά (Κέφαλου Κω)	758/Β/86
Βίγλες-Αγριελιά-Θυμιανός-Ρίχτης-Παναγιά Στυλώτη (Κέφαλου Κω)	577/Β/91
Ασφενδιού - Πυλίου Δήμου Δικαίου Νήσου Κω	141/Β/14-02-00
Υγροβιότοπος Αλυκής περιοχής Βάι Αλυκής Δήμου Δικαίου Νήσου Κω - Από Κοινοτήτων Πυλίου και Ασφενδιού Νήσου Κω	1166/Β/09-09-02 Τροποποίηση
Αγ. Φωκάς - Ψαλίδι - Καστέλο - Ηρακλής Νήσου Κω	982/Β/09-08-00 Τροποποίηση
Κάστρο, Τσαγκάρη, Τσαμπί, Σαμπέη, Αέρας Δήμου Ηρακλειδών Νήσου Κω	1201/Β/29-09-00

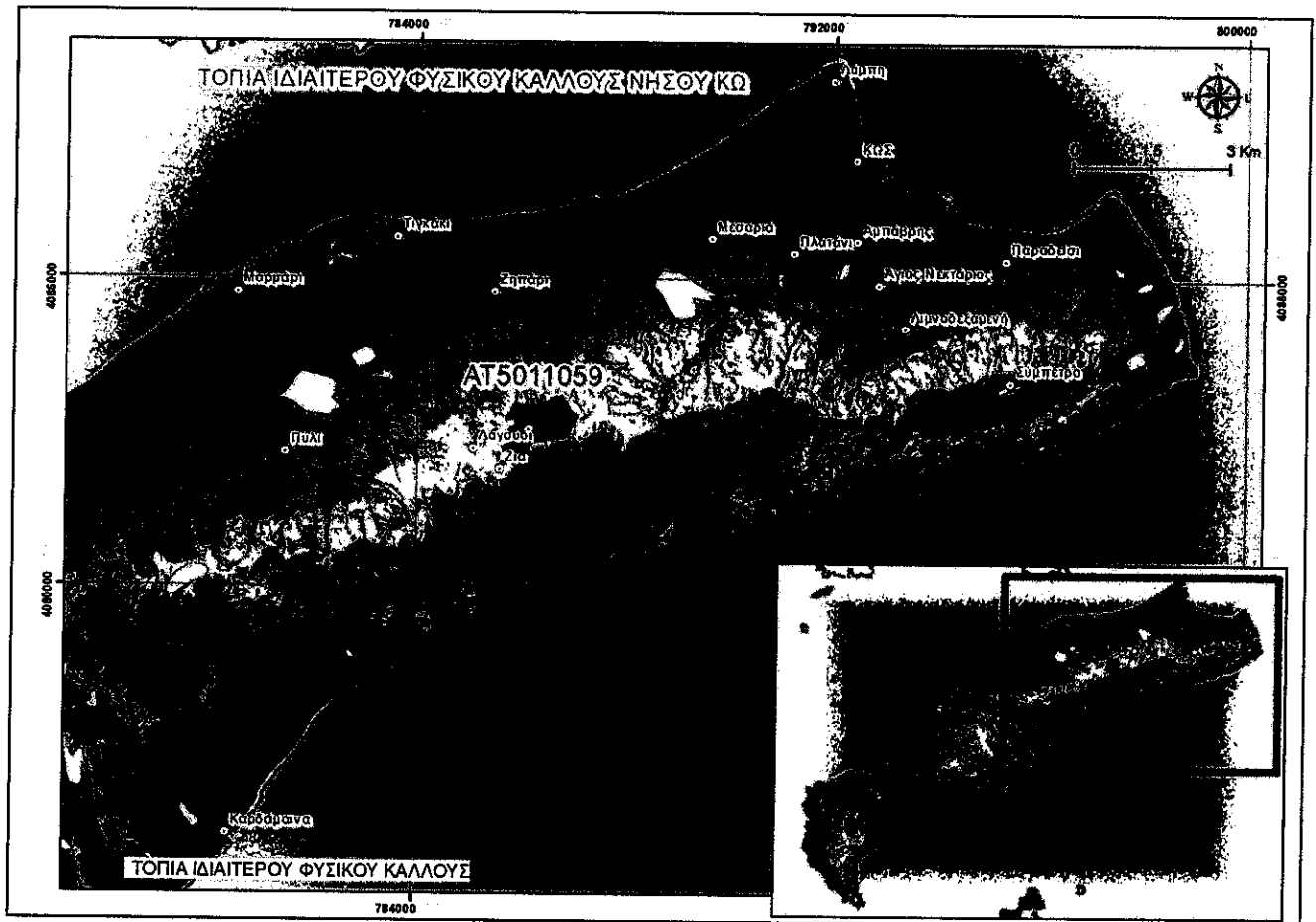
Σχήμα 11: Καταφύγια Άγριας Ζωής Νήσου Κω

Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους

Η ευρύτερη περιοχή του Ασφενδιού έχει χαρακτηριστεί ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους με κωδικό ΑΤ5011059. Τα χαρακτηριστικά που του αναγνωρίζονται είναι η

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ
 παραδοσιακή αρχιτεκτονική του ορεινού χωριού που τονώνει το τουριστικό ενδιαφέρον,
 τα καλαίσθητα ανθρωπογενή στοιχεία και η πανοραμική θέα.

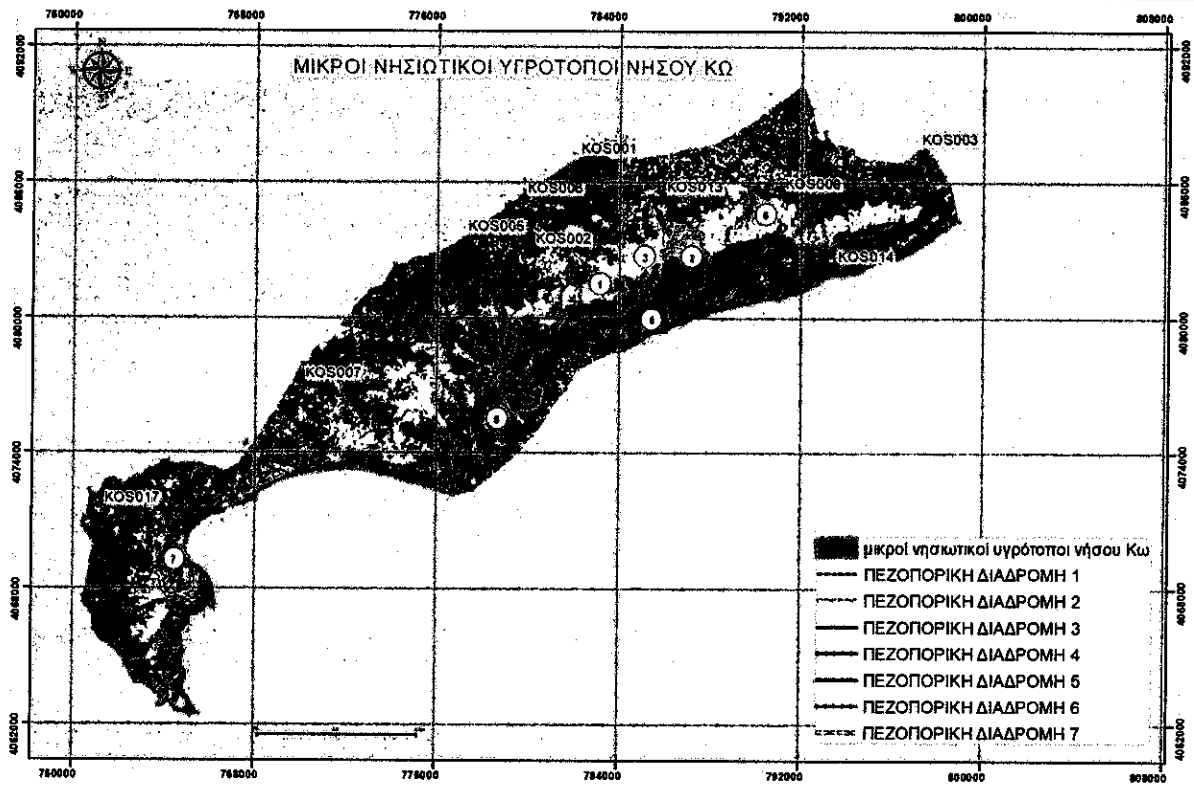
Σχήμα 12: Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλους (Πηγή: Φιλότης)

Μικροί νησιωτικοί υγρότοποι

Οι μικροί νησιωτικοί φυσικοί υγρότοποι προστατεύονται από το Π.Δ. 229/ΑΑΠ/2012 «Έγκριση καταλόγου μικρών νησιωτικών υγροτόπων και καθορισμός όρων και περιορισμών για την προστασία και ανάδειξη των μικρών παράκτιων υγροτόπων που περιλαμβάνονται σε αυτόν».

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

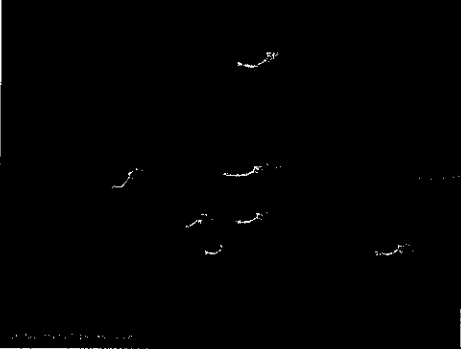

Σχήμα 13: Χωρική Απεικόνιση των προστατευόμενων υγροβιότοπων της Κω (Πηγή: ΥΓΕΠ Νήσων, gislands.gr)

Κωδικός	Όνομασία	Τύπος	Φωτογραφία ¹³¹⁴
KOS001	Αλυκή Τιγκακίου	Φυσικός	

¹³ Φωτοθήκη WWF¹⁴ <http://photographybysophiakaragianni.blogspot.com/>

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Κωδικός	Όνομασία	Τύπος	Φωτογραφία ¹³¹⁴
			
			
KOS002	Λίμνη Πυλλίου ή Νερομάνα	Τεχνητός	
KOS003	Έλος Ψαλιδίου	Φυσικός	
KOS005	Έλος Λιμναρά	Φυσικός	

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Κωδικός	Όνομασία	Τύπος	Φωτογραφία ¹³¹⁴
KOS006	Έλος Μαρμαρίου	Φυσικός	
KOS007	Έλος Μαστιχάρι	Φυσικός	
KOS008	Λιμνοδεξαμενή Αγ. Νεκταρίου (Πλατύ)	Τεχνητός	
KOS013	Λιμνοδεξαμενή Μεσσαριάς	Τεχνητός	
KOS014	Αβδελολίμνη	Φυσικός	

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Κωδικός	Όνομασία	Τύπος	Φωτογραφία ¹³¹⁴
KOS017	Έκβολη ρύακα Μεγάλου Ποταμού	Φυσικός	

Γ.3 Χρήσεις γης

Η φωτοερμηνεία της Κω βάσει του προγράμματος Corine Land Cover του 2018 αναδεικνύει κύρια χρήση τη μη αρδεύσιμη αρόσιμη γη στα βόρεια πεδινά και δυτικά του νησιού.

Με μη αρδεύσιμη αρόσιμη γη, καλύπτεται το κεντρικό και ΒΑ τμήμα του νησιού. Οι ελαιώνες εντοπίζονται χωρικά στις βόρειες παρυφές του όρους Δικαίου. Η οικοδομική δραστηριότητα καταλαμβάνει μεγάλη έκταση στα ανατολικά του νησιού και επεκτείνεται γραμμικά κατά μήκος της παραλιακής ζώνης εκατέρωθεν της έδρας του νησιού. Η έντονη αυτή ανοικοδόμηση επεκτείνεται σε μεγάλο εύρος και προς το εσωτερικό του νησιού εις βάρος της αγροτικής γης στο ευρύτερο ανατολικό τμήμα της Κω. Επισημαίνεται ότι ιδιαίτερα επιβαρυσμένος είναι ο επαρχιακός οδικός άξονας Κω-Κέφαλου, εκατέρωθεν του οποίου καταγράφεται έντονη οικοδομική δραστηριότητα πέραν της διασταύρωσης για το Ασκληπιείο της Κω.

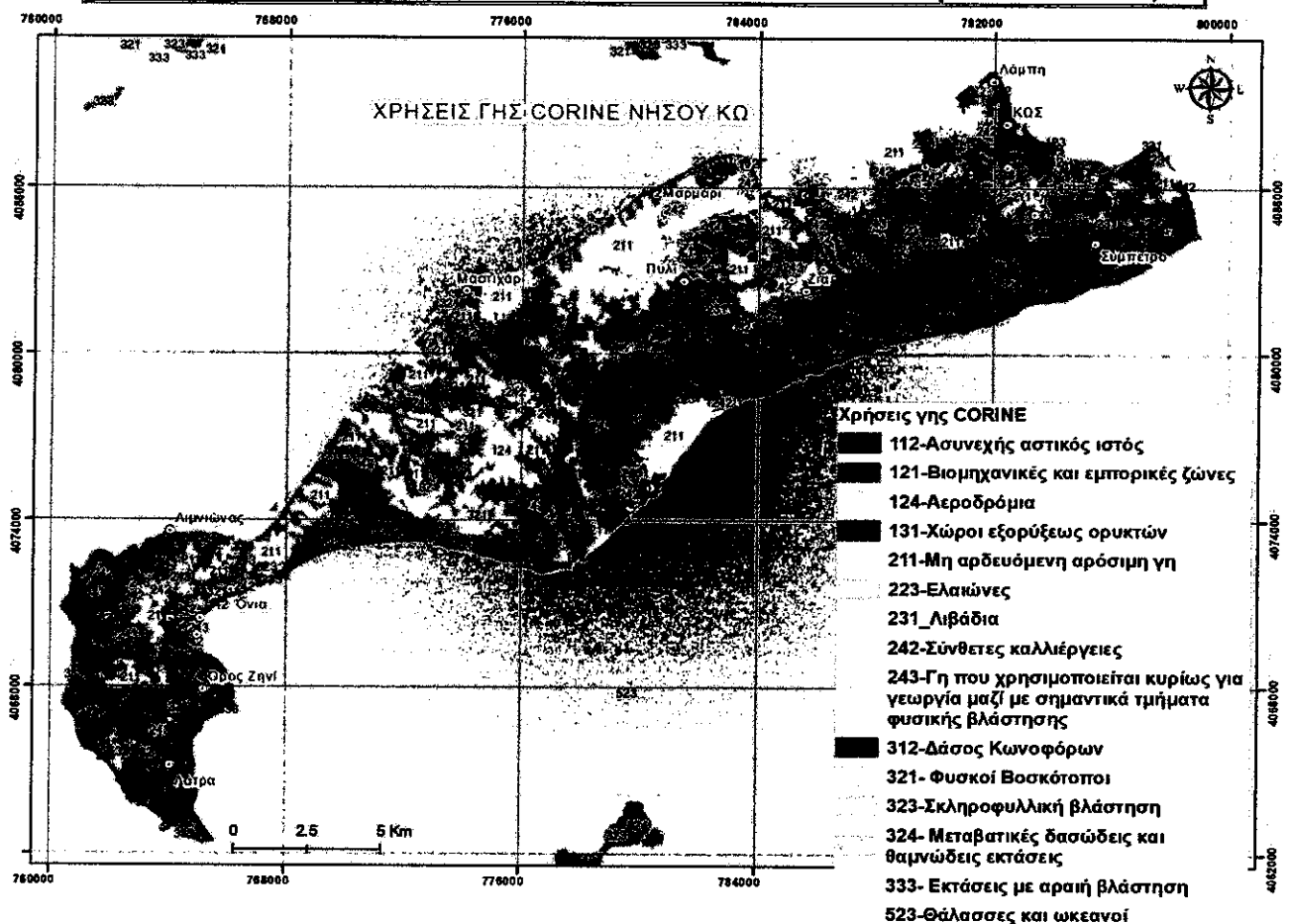
Υψηλή ποσοστιαία αναλογία εμφανίζει και ο κωδικός 142 - Εγκαταστάσεις αθλητισμού και αναψυχής, η οποία χωρικά συμπίπτει με τις συνοδές χρήσεις της τουριστικής δραστηριότητας που συγκεντρώνονται κύρια στις δημοφιλείς παράκτιες περιοχές (Μαστιχάρι, Μαρμάρι, Τιγκάκι, Κόλπος Κέφαλου, ακτογραμμή Καρδάμαινα), στην πόλη της Κω και στους πολυπληθείς οικισμούς της ενδοχώρας.

Κωδικός Corine Land Cover	Κατηγορία χρήσης γης βάσει Corine Land Cover	% επιφάνειας ανά χρήση
211	Μη αρδεύσιμη αρόσιμη γη	34,40
223	Ελαιώνες	20,98
142	Εγκαταστάσεις αθλητισμού και αναψυχής	17,11

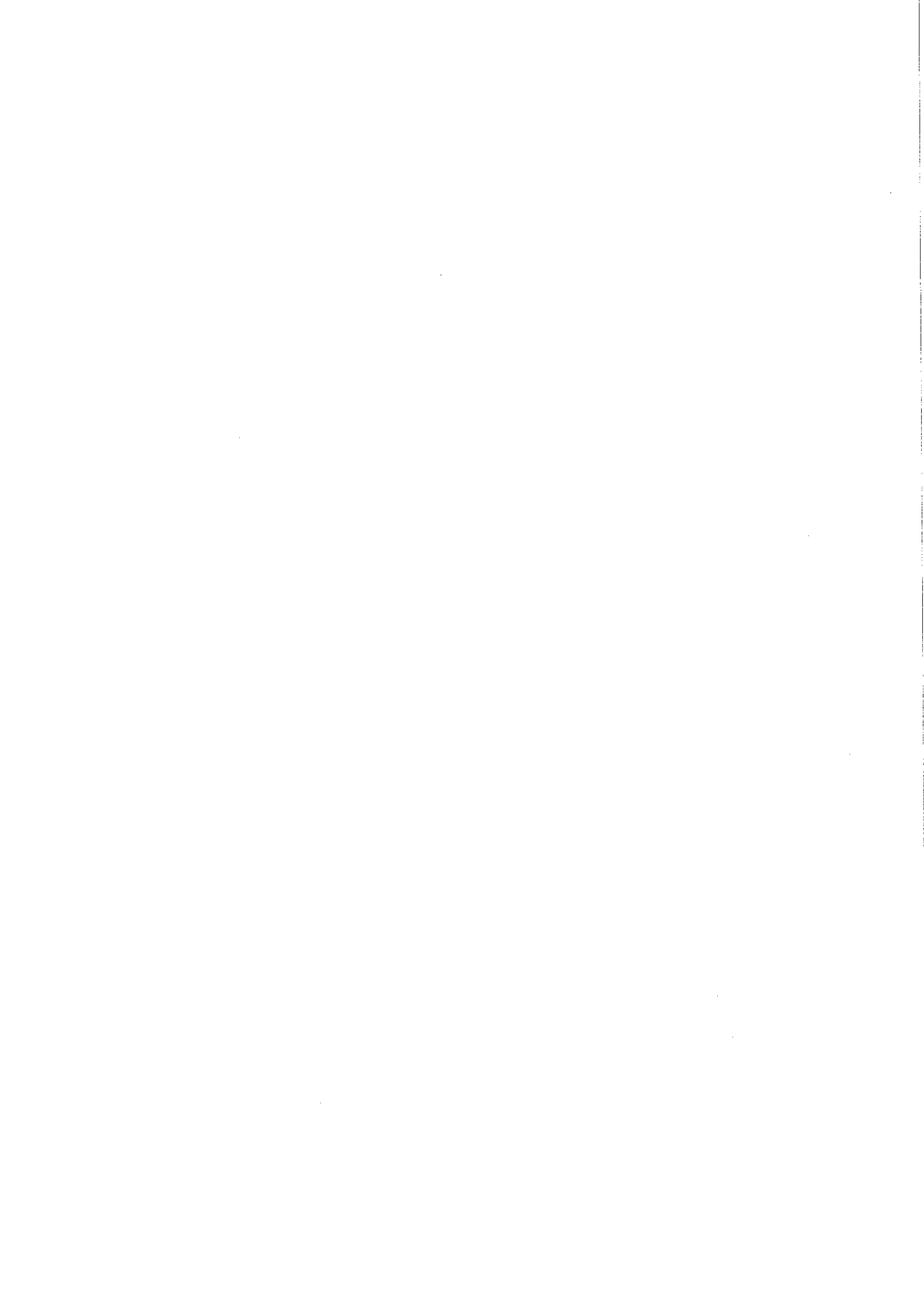
ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Κωδικός Corine Land Cover	Κατηγορία χρήσης γης βάσει Corine Land Cover	% επιφάνειας ανά χρήση
112	Διακεκομμένη αστική οικοδόμηση	10,01
121	Βιομηχανικές ή εμπορικές ζώνες	5,45
231	Λιβάδια	4,44
242	Σύνθετα συστήματα καλλιέργειας	2,06
312	Δάσος κωνοφόρων	1,16
123	Ζώνες λιμένων	0,74
131	Χώροι εξόρυξης ορυκτών	0,67
321	Φυσικοί βοσκότοποι	0,34
124	Αεροδρόμια	0,03

Σχήμα 14: Κατανομή χρήσεων γης Νήσου Κω (CORINE 2018)

Όπως απεικονίζεται στον παραπάνω χάρτη, οι βοσκότοποι στην πλειονότητά τους είναι χωρικά συγκεντρωμένοι στις νότιες παρυφές του ορεινού όγκου έως το όριο της θάλασσας, στο κεντρικό τμήμα του νησιού και στην περιοχή βορειώς της Καρδάμαινας.

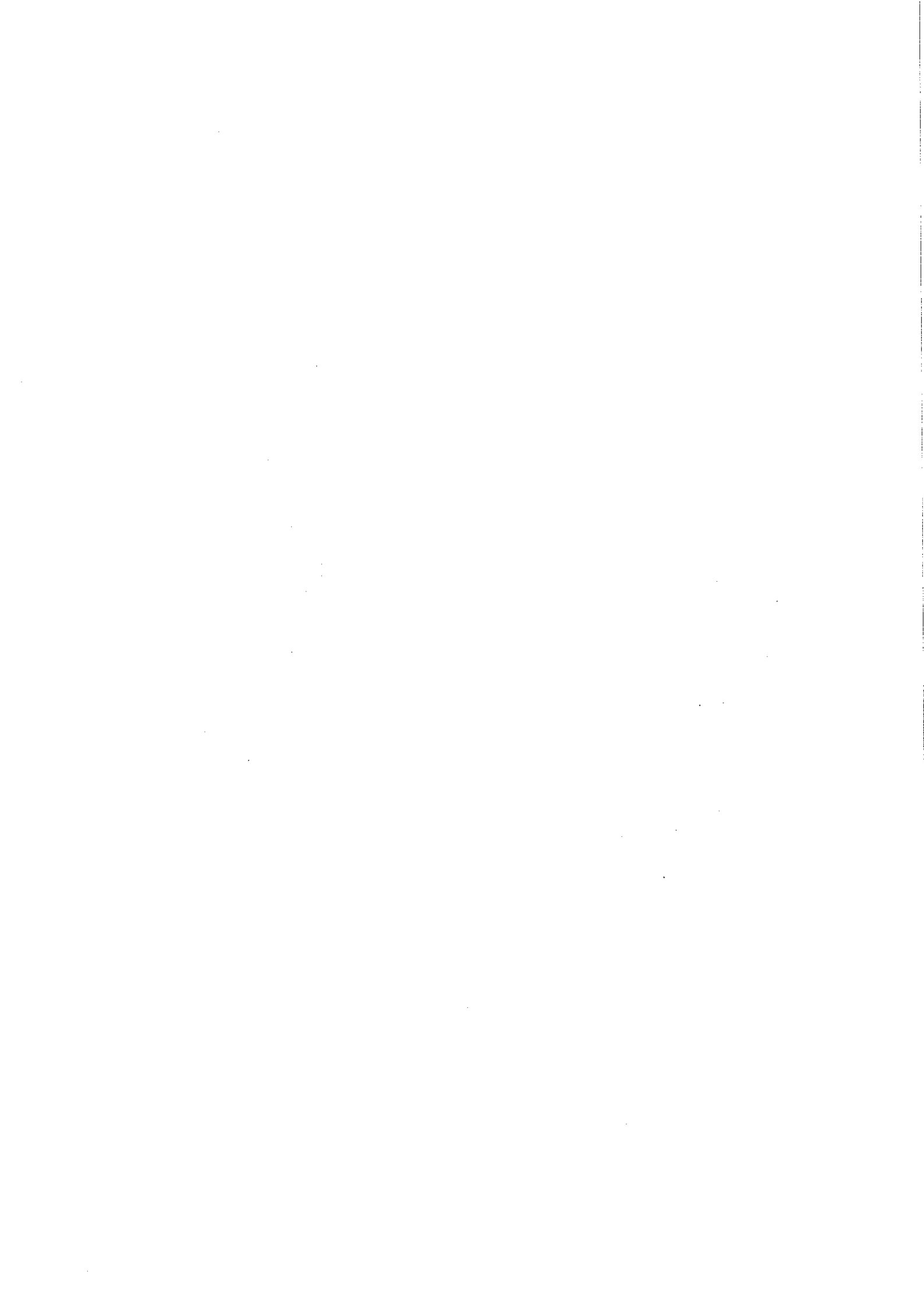

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Οι κηρυγμένες αρχαιολογικές θέσεις της Κω, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα, όπου εμφανίζονται οι αρχικές πράξεις κήρυξης, καθώς και οι τροποποιήσεις τους. Πηγή των στοιχείων, αποτέλεσε η βάση δεδομένων του Υπουργείου Πολιτισμού της οποίας η επικαιροποίηση έχει σταματήσει από το 2012.

Πίνακας 17. Κηρυγμένες αρχαιολογικές θέσεις της Κω

Αρχαιολογικές θέσεις (σημειακή αποτύπωση)	ΦΕΚ Κήρυξης
Αρχαιολογικός χώρος περιοχής Δήμου Κω	1387 Β 22-10-2001.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Λινοποτιού της Κω: λείψανα υδραγωγείου και ελληνιστική νεκρόπολη	1387 Β 22-10-2001.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην περιοχή της βασιλικής του Αγίου Παύλου στο Ζηπάρι Δήμου Δικαίου Νήσου Κω.	1757 Β 30-11-2004.pdf
	51 ΑΑΠ 10-10-2006.pdf
	189 ΑΑΠ 1-12-2006.pdf
	295 ΑΑΠ 15-7-2008.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Κεφάλου της Κω	1387 Β 22-10-2001.pdf
Αρχαιολογικός χώρος Παλαιού Πυλίου, Δήμου Δικαίου, νήσου Κω	1387 Β 22-10-2001.pdf
	1137 Β 27-7-2004.pdf
	362 ΑΑΠ 14-8-2008.pdf
Αρχαιολογικός χώρος Αγίας Κλαυδίας της Κω	1387 Β 22-10-2001.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Καρδάμαινα της Κω	1387 Β 22-10-2001.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Αντιμάχεια της Κω	1387 Β 22-10-2001.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Μαστιχαρίου της Κω	425 Β 25-6-1986.pdf
	1387 Β 22-10-2001.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Αγία Βαρβάρα της Κω	331 Β 1-6-1988.pdf
Αρχαιολογικός χώρος Ψαλιδίου Κω:περιοχή μεταξύ του ξενοδοχείου Ξενία και την παλαιοχριστιανική του Αγίου Γαβριήλ	813 Β 19-9-1979.pdf
Αρχαιολογικός χώρος Ψαλιδίου Κω:ύψωμα στη λίμνη Ψαλίδι	813 Β 19-9-1979.pdf
Αρχαιολογικός χώρος Ψαλιδίου Κω:θέση Ελληνικά	813 Β 19-9-1979.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, Κάστρο της Νεραντζιάς	360 ΑΑΠ 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, Συνοικία του Λιμανιού	360 ΑΑΠ 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, Ρωμαϊκά Λουτρά του Λιμένος	360 ΑΑΠ 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, Βόρεια Λουτρά και τμήμα του Βόρειου Γυμνασίου	360 ΑΑΠ 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, Αρχαίο Στάδιο (βόρειο τμήμα)	360 ΑΑΠ 23-11-2012.pdf

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Αρχαιολογικές θέσεις (σημειακή αποτύπωση)	ΦΕΚ Κήρυξης
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, Αρχαίο Στάδιο (νότιο τμήμα)	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, Μικρή Ρωμαϊκή Οικία στην περιοχή Χαλβαζιά	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, Παλαιοχριστιανική οικία (Οικία Ακροπόλεως) στην Πλατεία Διαγόρα	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, Ελληνορωμαϊκή οικία (Οικία Ασκληπιού) και υστερορωμαϊκού Νυμφαίου στην Πλατεία Αγ. Παρασκευής	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, τμήμα της προϊστορικής πόλης και της πόλης των πρώιμων ιστορικών χρόνων της Κω - Μερπίδος (Ζώνη Morricone I) στην περιοχή Σεράγια	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, τμήμα της προϊστορικής πόλης και της πόλης των πρώιμων ιστορικών χρόνων της Κω - Μερπίδος (Ζώνη Morricone II) στην περιοχή Σεράγια	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, τμήμα της προϊστορικής πόλης και της πόλης των πρώιμων ιστορικών χρόνων της Κω - Μερπίδος (Ζώνη Morricone III) στην περιοχή Σεράγια	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, προστασία μέρους του Νοτίου Τμήματος της αρχαίας Αγοράς	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, προστασία μέρους του Νοτίου Τμήματος της αρχαίας Αγοράς	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, προστασία μέρους του Νοτίου Τμήματος της αρχαίας Αγοράς	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, Υστερορωμαϊκή Οικία	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, αρχαία κτιριακά κατάλοιπα πλησίον της Αγοράς	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, προστασία μέρους του Νοτίου Τμήματος της αρχαίας Αγοράς και τμήματος της αρχαίας οδού που την περιέβαλε από ανατολικά	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, προστασία μέρους του Νοτίου Τμήματος της αρχαίας Αγοράς και των κτιρίων που ιδρύθηκαν μέσα σ' αυτήν	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, προστασία του αρχαιολογικού χώρου στα ανατολικά του Δυτικού Αρχαιολογικού χώρου	360 AAP 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, Δυτικός Αρχαιολογικός Χώρος	360 AAP 23-11-2012.pdf

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Αρχαιολογικές θέσεις (σημειακή αποτύπωση)	ΦΕΚ Κήρυξης
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, αναστηλωμένη Ελληνορωμαϊκή Οικία του συγκροτήματος Κεντρικών Θερμών και του Ωδείου	360 ΑΑΡ 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογικός χώρος στην πόλη της Κω, προστασία αρχαίου θεάτρου	360 ΑΑΡ 23-11-2012.pdf
Αρχαιολογική ζώνη Ασκληπιείου Κω	617 Β 7-7-1980.pdf

Στο σύνολο του νησιού κηρυγμένος παραδοσιακός οικισμός είναι μόνο το Πυλί με σχετική νομοθετική πράξη το 1978 (ΦΕΚ 594/Δ/1978).

Σύμφωνα με το Περιφερειακό Σχέδιο Νοτίου Αιγαίου, που είναι υπεύθυνο για την υπόδειξη των ζωνών προστασίας του φυσικού, πολιτιστικού περιβάλλοντος και τη δημιουργία προτύπου χωρικής ανάπτυξης με βάση τις ενδογενείς δυνατότητες του νησιού της Κω, η έδρα αναγνωρίζεται ως πόλος διεθνούς εμβέλειας, με μνημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος διαπεριφερειακής εμβέλειας. Ωστόσο αναγνωρίζονται οι φραγμοί που τίθενται εξαιτίας της γειτνίασης με την Τουρκία ως προς τις δυνατότητες της εξωστρέφειας του νησιού.

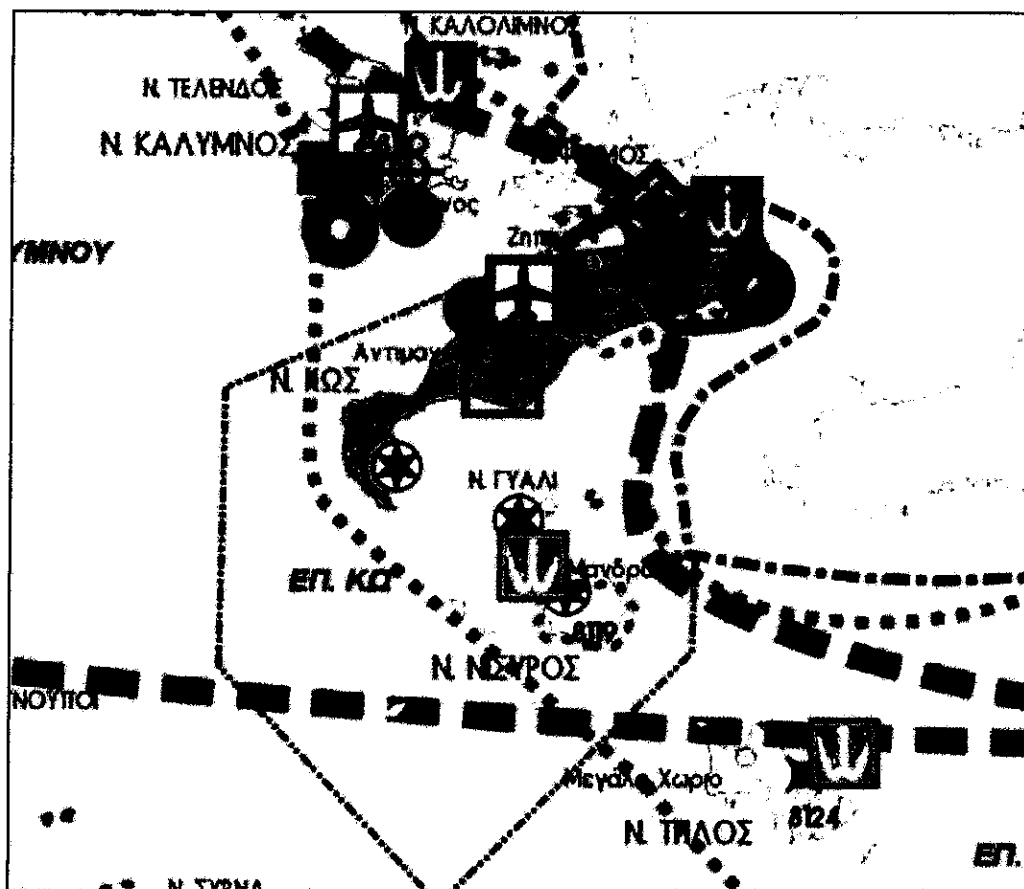
Παράλληλα εντοπίζεται ενδιαφέρον στο νότιο τμήμα του νησιού, εξαιτίας της δυνατότητας λατόμευσης μαρμάρου και λοιπών εξορυκτικών δραστηριοτήτων, που όμως ταυτόχρονα λειτουργούν επιβαρυντικά στην περιοχή. Επίσης, με βάση το σχέδιο χωρικής οργάνωσης, αναγνωρίζονται ως κύρια περιοχή αγροτικής προτεραιότητας το κεντρικό τμήμα του νησιού, ως κύρια κτηνοτροφική περιοχή η ζώνη που εκτείνεται βόρεια της Καρδάμαινας και ως κύρια περιοχή αλιευτικής δραστηριότητας οι βόρειες και κεντρικές ακτές της περιοχής αναφοράς. Ως περιοχή ποιοτικής αναβάθμισης εντατικών τουριστικών δραστηριοτήτων, η οποία δέχεται ισχυρές πιέσεις από την έντονη αστικοποίηση και την άναρχη ανοικοδόμηση, αναγνωρίζεται όλο το ανατολικό τμήμα του νησιού. Εντός αυτής της ζώνης καταγράφεται η ανάγκη οργάνωσης περιοχής ΒΕΠΕ για τη συγκέντρωση των μεταποιητικών μονάδων της πρωτογενούς παραγωγής της περιοχής.

Συνολικά, το νησί της Κω ανήκει στην Ομάδα ΙΙΙ, δηλαδή στα νησιά με σημαντική τουριστική δραστηριότητα σε Περιφερειακό, Εθνικό και Κοινοτικό επίπεδο, με αυξανόμενες περιβαλλοντικές πιέσεις, πληθυσμιακή αύξηση και συγκέντρωση, με άμεση

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

ανάγκη ελέγχου του είδους της ανάπτυξής τους. Στην ίδια ομάδα ανήκουν η Θήρα, η Μύκονος, η Νάξος, η Ρόδος και η Σύρος.

Επισημαίνεται ότι το Περιφερειακό Σχέδιο Νοτίου Αιγαίου είναι σε ισχύ από το 2003 και καθώς δεν έχει αναθεωρηθεί, συνιστά τροχοπέδη στην οργάνωση και ανάπτυξη του νησιού με βάση τις νέες συνθήκες και ανάγκες που επιβάλλει ο υπερκείμενος σχεδιασμός και οι στόχοι της Ευρώπης.

Εικόνα 13: Απόσπασμα χάρτη Δ.1.1 - Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης του ΠΠΧΣΑΑ Νοτίου Αιγαίου (2003)

Σύμφωνα με το ΦΕΚ 589/Β/85 (κωδικός Μ39, κωδικός ΝUTS GR421) ο Πλάτανος του Ιπποκράτη στην Κω έχει κηρυχθεί ως Διατηρητέο μνημείο της φύσης

Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη χωροταξική οργάνωση του νησιού. Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο της Κω του 1986/1998, είναι αδύνατο να ελέγξει τις πιέσεις που δέχεται η πόλη της Κω και η ευρύτερη περιοχή από τη συνεχώς αυξανόμενη τουριστική κίνηση, την άναρχη ανοικοδόμηση, τη διασπορά των μεταποιητικών δραστηριοτήτων και τη συρρίκνωση της αγροτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής υπέρ της τουριστικής δραστηριότητας. Στην Καρδάμαινα και στην Κέφαλο

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

έχει εκπονηθεί ΓΠΣ μεταγενέστερα (2003 και 2006 αντίστοιχα) με τον Ν.2508/1997, ωστόσο είναι απαραίτητο να επικαιροποιηθούν κι αυτά. Παράλληλα είναι σκόπιμο να ολοκληρωθεί χωροταξικός σχεδιασμός για το σύνολο του νησιού.

Πίνακας 18. Θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη χωροταξική οργάνωση της Νήσου Κω

Χωροταξικές Ρυθμίσεις		
ΖΟΕ - Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου	Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου, κατωτάτου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην περιοχή Αλυκή των κοινοτήτων Ασφενδίου και Πυλίου νήσου Κω (Ν. Δωδεκανήσου).	FEK 1024 D 1997.pdf
ΖΟΕ - Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου	Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου κατωτάτου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης σε περιοχή του Δήμου Κω (Ν. Δωδεκανήσου).	FEK 427 D 1 989.pdf
ΖΟΕ - Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου	Τροποποίηση του από 14.6.1989 Π. Δ/τος -Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου κατωτάτου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης σε περιοχή του Δήμου Κω (Ν. Δωδεκανήσου).	FEK 63 D 19 90.pdf
ΓΠΣ - Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο	Έγκριση Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.) του οικισμού Κω του Δήμου Κω.	FEK 911 D 1 986.pdf
ΓΠΣ - Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο	Τροποποίηση Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.) του οικισμού Κω του Δήμου Κω (Ν. Δωδεκανήσου).	FEK 182 D 1 998.pdf
ΓΠΣ - Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο	Τροποποίηση Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.) του οικισμού Κω του Δήμου Κω (Ν. Δωδεκανήσου).	FEK 182 D 1 998.pdf
ΓΠΣ - Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο	Έγκριση Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.) του οικισμού Καρδάμαινας του Δήμου Ηρακλειδών, νήσου Κω (Ν. Δωδεκανήσου).	FEK 445 D 2 003.pdf
ΓΠΣ - Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο	Έγκριση Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.) του οικισμού Καρδάμαινας του Δήμου Ηρακλειδών, νήσου Κω (Ν. Δωδεκανήσου).	FEK 445 D 2 003.pdf
ΓΠΣ - Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο	Έγκριση Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.) του οικισμού Κεφάλου του Δήμου Ηρακλειδών νήσου Κω (Ν. Δωδεκανήσου)».	FEK 141 AAP 2006.pdf

Γ.4 Υφιστάμενες Υποδομές

Οι διαδρομές έχουν σχεδιαστεί, με σκοπό τη δημιουργία πολυθεματικών διαδρομών, με έντονες εναλλαγές τοπίου, με ενδιαφέροντες σταθμούς επίσκεψης, στάσεις θέας και ενημέρωσης ώστε να αναδεικνύεται το ιδιαίτερο περιβάλλον του νησιού και παράλληλα να έλκει στο μέγιστο το ενδιαφέρον του πεζοπόρου.

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Παράλληλα, ένα καλά οργανωμένο δίκτυο μονοπατιών, προϋποθέτει την εξυπηρέτηση, ασφάλεια και ενημέρωση των πεζοπόρων. Για το λόγο αυτό, σε πολλά σημεία οι διαδρομές περνούν από το εσωτερικό ή την περίμετρο των οικισμών, προκειμένου, οι επισκέπτες να προμηθευτούν (ή να ανεφοδιαστούν) τα αναγκαία ή/και να ξεκουραστούν.

Η πληθυσμιακή κατανομή του νησιού της Κω παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 19. Απογραφή Μονίμου Πληθυσμού Δήμου Κω, Απογραφή 2011, ΕΣΥΕ

ΔΗΜΟΣ ΚΩ (Έδρα: Κως,η)	33.388	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΚΑΙΟΥ	7.130	21,35
Δημοτική Κοινότητα Ασφενδιού	4.094	12,26
Άγιος Δημήτριος,ο	8	0,02
Ασφενδιού,το	87	0,26
Ζηπάριον,το	3.227	9,67
Λαγούδι - Ζια,το	151	0,45
Λινοπότης,ο	258	0,77
Τιγκάκιον,το	363	1,09
Δημοτική Κοινότητα Πυλίου	3.036	9,09
Μαρμάρι,το	567	1,70
Πυλίον,το	2.469	7,39
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΔΩΝ	6.826	20,44
Δημοτική Κοινότητα Αντιμαχείας	2.538	7,60
Αντιμάχεια,η	2.068	6,19
Μαστιχάριον,το	470	1,41
Δημοτική Κοινότητα Καρδαμάνης	1.650	4,94
Καρδάμαινα,η	1.650	4,94
Δημοτική Κοινότητα Κεφάλου	2.638	7,90
Καμάριον,το	154	0,46
Κάμπος,ο	228	0,68
Κέφαλος,η	2.156	6,46
Όνια,η	100	0,30
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΩ	19.432	58,20
Δημοτική Κοινότητα Κω	19.432	58,20
Κως,η	19.432	58,20

Στο κύριο οικιστικό δίκτυο της Κω, εντάσσεται η Κως με 19.432 κατοίκους αντιπροσωπεύοντας το 58,2% του συνολικού πληθυσμού του νησιού. Η Κως είναι η έδρα και ο κύριος τουριστικός πόλος του νησιού που διαθέτει επιβατικό λιμάνι και μαρίνα. Δεδομένου του οικιστικού της ρόλου, η Κως συγκεντρώνει την πλειονότητα των υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων, που αφορούν στη διαμονή, στην εστίαση, στην αναψυχή, στις υπηρεσίες νοσηλείας κλπ. Ακολουθεί ο οικισμός του Ζηπάριου με άνω των 3000

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

κατοίκων και του Πυλίου με 2.469 κατοίκους (7,39% επί του συνόλου), που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή των προτεινόμενων διαδρομών και είναι δυνατόν να καλύψουν τις έμμεσες ανάγκες των περιπατητών. Οι οικισμοί Ασφενδιού, Λαγούδι-Ζία και Άγιος Δημήτριος είναι μικροί με εξυπηρετήσεις που μπορούν να καλύψουν τις άμεσες ανάγκες των πεζοπόρων σε τροφή και νερό.

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, προκύπτει ότι το οικιστικό δίκτυο της Κω με σημαντική παρουσία πληθυσμού είναι πυκνό. Συνεπώς, οι επισκέπτες δύναται να εξυπηρετηθούν από τα τοπικά καταστήματα.

Τουριστικές επιχειρήσεις διαμονής και υπηρεσίες εστίασης και ψυχαγωγίας, είναι διαθέσιμες στο μεγαλύτερο μέρος του νησιού, με μεγαλύτερες συγκεντρώσεις κατά μήκος των ακτών και των κόλπων.

Στο νησί λειτουργεί Γενικό Νοσοκομείο και είναι εγκατεστημένο στην Κω.

Γ.5 Δίκτυο Πρόσβασης

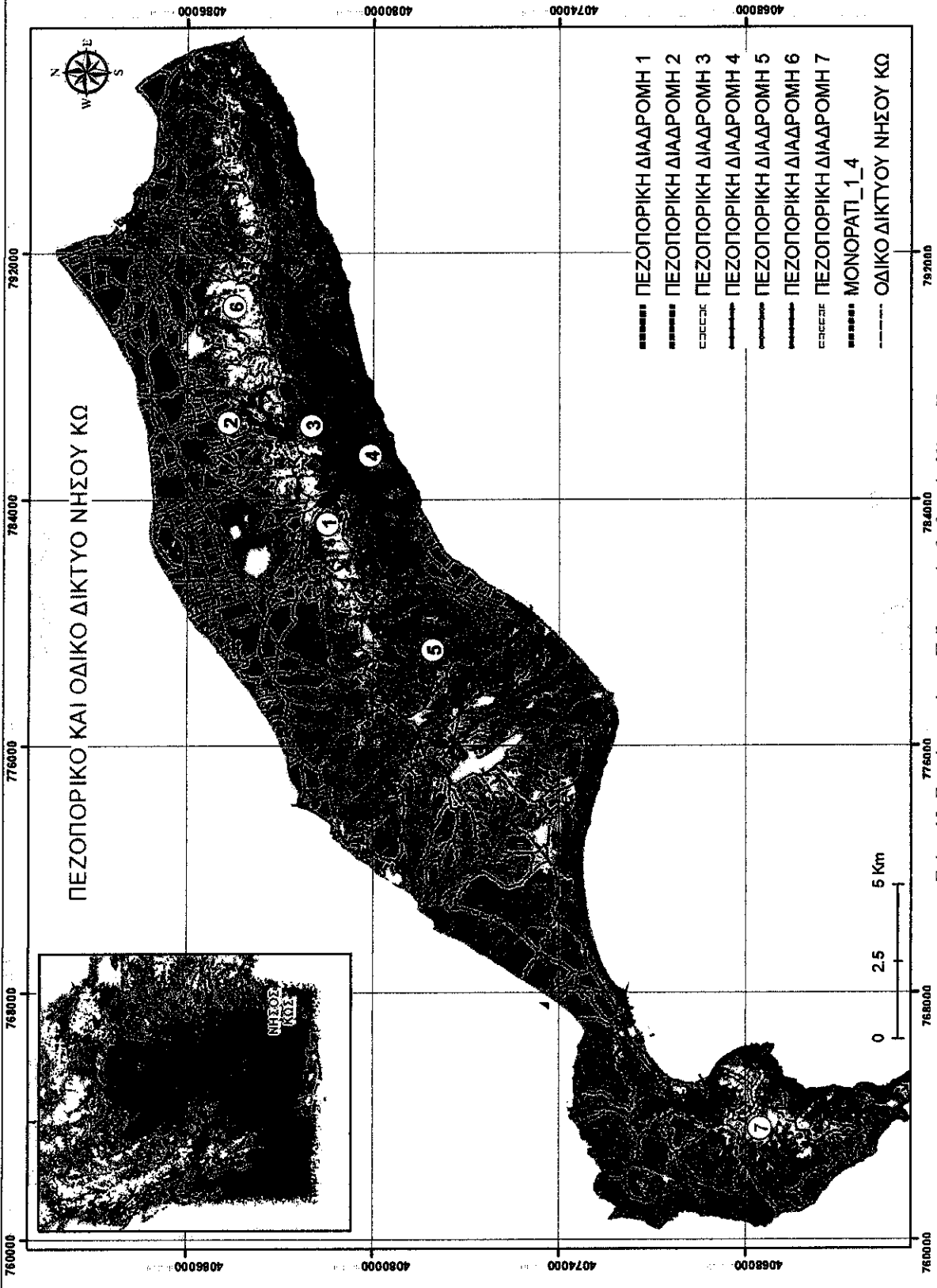
Το κύριο οδικό δίκτυο πρόσβασης της Κω, απεικονίζεται στο παρακάτω απόσπασμα χάρτη. Με αφετηρία την έδρα του νησιού, ξεκινά ο επαρχιακός δρόμος Κω – Κέφαλου που διατρέχει όλο το νησί στο εσωτερικό του από το ανατολικό άκρο έως το δυτικό. Ειδικότερα, το τμήμα του δρόμου από την Κω έως την Αντιμάχεια διέρχεται από τα βόρεια πεδινά τμήματα του νησιού, ενώ κάθετοι επαρχιακοί άξονες προς αυτόν εξυπηρετούν τους παράκτιους οικισμούς Μαστιχάρι, Μαρμάρι και Τιγκάκι.

Επιπλέον, από τον οικισμό της Κω, ξεκινούν δύο στελέχη οδικών αξόνων που ακολουθούν την ανατολική ακτογραμμή και οδηγούν το πρώτο στο ΒΑ άκρο του νησιού και το δεύτερο στο ΝΑ άκρο, στην παραλία του Αγίου Φωκά. Κυκλική πορεία έχουν δύο άξονες στα νότια του νησιού. Ο πρώτος ξεκινά δυτικά του Λινοπότη και συνδέει το Πυλί με την Καρδάμαινα καταλήγοντας στην Αντιμάχεια. Το συγκεκριμένο μονοπάτι είναι προσβάσιμο και άμεσα μέσω του οδικού άξονα που έχει ως αφετηρία την είσοδο του οικισμού της Αντιμάχειας.

Τα προτεινόμενα μονοπάτια που βρίσκονται στις βόρειες παρυφές του όρους Δίκαιο, εξυπηρετούνται από το δρόμο που ξεκινά από το Ζηπάρι και συνδέει τους οικισμούς Ασφενδιού, Λαγούδι - Ζία και ακολουθώντας κυκλική πορεία καταλήγει δυτικά του οικισμού Λινοπότη. Το τμήμα του παραπάνω δρόμου από τον οικισμό του Πυλίου έως και τον Λινοπότη ταυτίζεται με τον προηγούμενο οδικό άξονα με κυκλική πορεία.

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

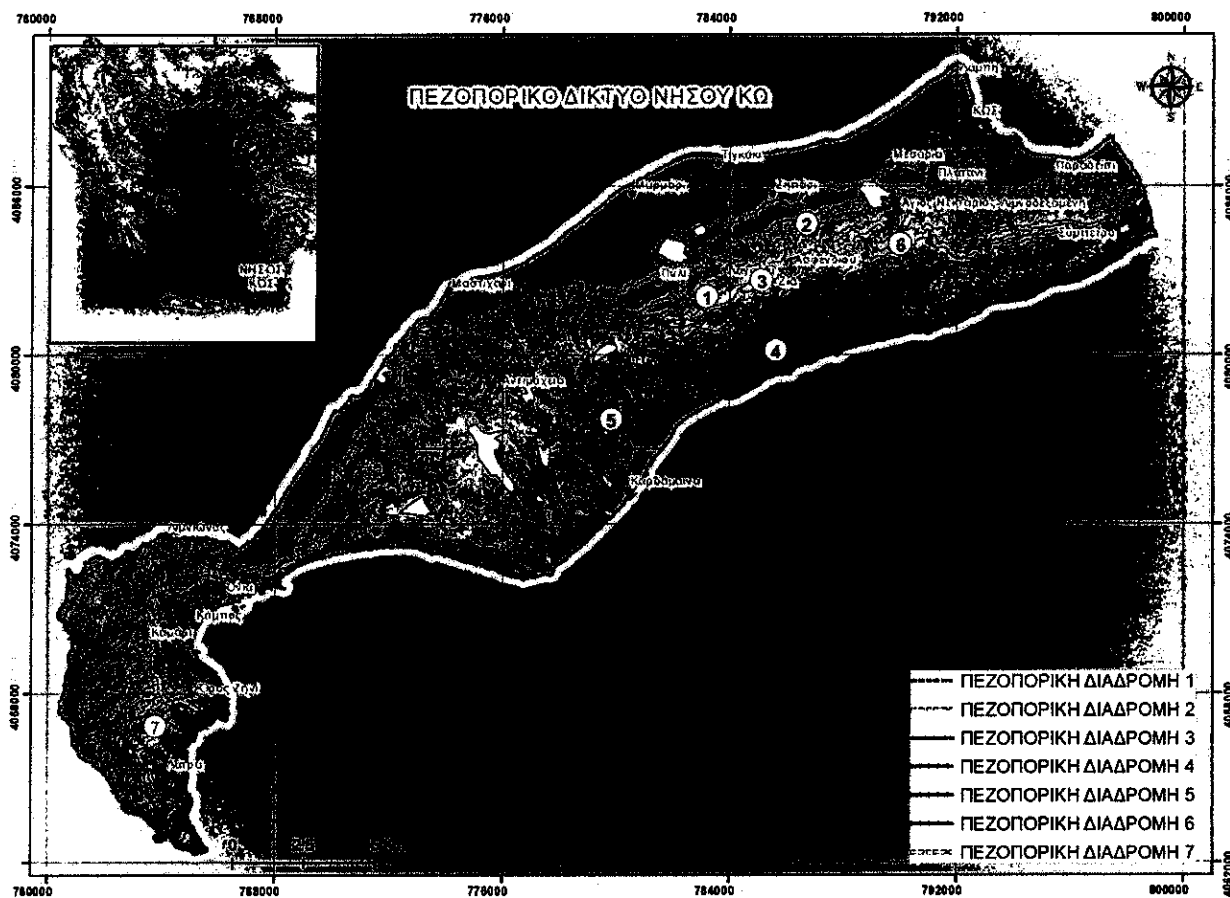
Σχήμα 15. Γενική απεικόνιση Πεζοπορικών διαδρομών Νήσου Κω

Δ. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ

Δ.1. Πεζοπορικά Μονοπάτια Νήσου Κω

Η νήσος της Κω, προσφέρεται ως ένας προορισμός που δίνει τη δυνατότητα εφαρμογής εναλλακτικών μορφών τουρισμού και δη του περιπατητικού. Πρόκειται για την ανάπτυξη ενός δικτύου μονοπατιών, που άλλοτε εξυπηρετούσαν τις ανάγκες του τοπικού πληθυσμού ή συνδέθηκαν με ιστορικά γεγονότα και σήμερα είναι σε θέση να προβάλλουν την πολιτιστική ταυτότητα της Κω, μέσα από τις εναρμονισμένες μεταξύ τους εναλλαγές του φυσικού με το ανθρωπογενές τοπίο. Οι διαδρομές του δικτύου μονοπατιών διασχίζουν τα πιο αξιόλογα σημεία.

Σχήμα 16: Γενική απεικόνιση πεζοπορικών διαδρομών της νήσου Κω.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται επιγραμματικά οι διαδρομές του δικτύου των μονοπατιών της Κω.

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Περιγητικό δίκτυο Δήμου Κω				Κατηγορία μονοπατιού
α/α	ΚΩΔ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΜΗΚΟΣ (m)	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ*
1	δ1	Άγιος Βασίλειος - Ναός Ταξιαρχών - Κάστρο - Παναγία Καστριανών - Άγιος Αντώνιος - Παναγία Καστριανών - Άγιος Βασίλειος	1.900m	B
2	δ2	Ευαγγελίστρια του Ασφενδιού - Αγία Μαρίνα - Άγιος Μερκούριος - Χαϊχούτες - Άγιος Δημήτριος - Αγία Σοφία - Τίμιος Σταυρός - Ευαγγελίστρια του Ασφενδιού	8.700m	B
3	δ3	Ζια - Μονή Σπονδών - πηγή Καπηλιανού - Άγιος Γεώργιος Θεριαυλής - Παναγία Κυπαρισσιώτισσα - Νερόμυλος - Ζια	2.040m	B
4	δ4	Ζιά - Παναγία Κυπαρισσιώτισσα - Άγιος Γεώργιος Θεριαυλής - Χριστός (κορυφή όρος Δίκαιο)	4.100m	B
5	δ5	Αντιμάχεια (Κάστρο) - πεδιάδα Καρδάμαινας	6.100m	B
6	δ6	Νερόμυλοι κατά μήκος του χειμάρρου Ζούλα (περιοχή Ασκληπιείου)	1.800m	B
7	δ7	Παλάτια (Αρχαίο Θέατρο Κεφάλου) - Ασπρη Πέτρα - Παναγία Ζηνιώτισσα	5.170m	B
8	δ1-δ4	Κλάδος ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ 1-4	1.340 m	B

Πίνακας 12: Συγκεντρωτικός πίνακας διαδρομών και μηκών

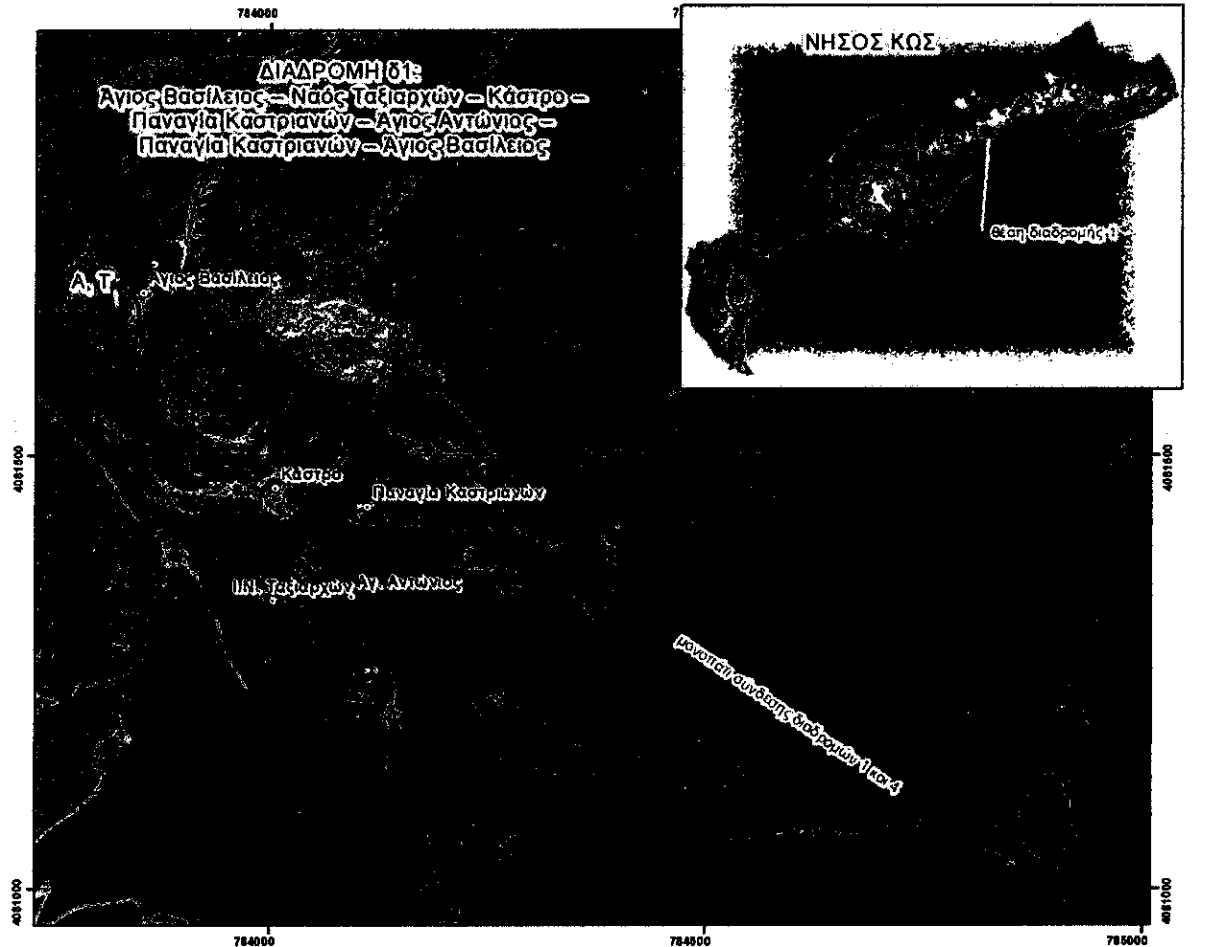
*: Κατηγορία Α: Μονοπάτια που βρίσκονται σε καλή κατάσταση (καλή βατότητα, ικανοποιητική δικτύωση, ικανοποιητική σήμανση).

Κατηγορία Β: Μονοπάτια που χρειάζονται βελτιώσεις (η βατότητα ή η σήμανση παρουσιάζουν ελλείψεις ή η σύνδεση με την ευρύτερη περιοχή δεν είναι λειτουργική και χρειάζεται ανάπτυξη).

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

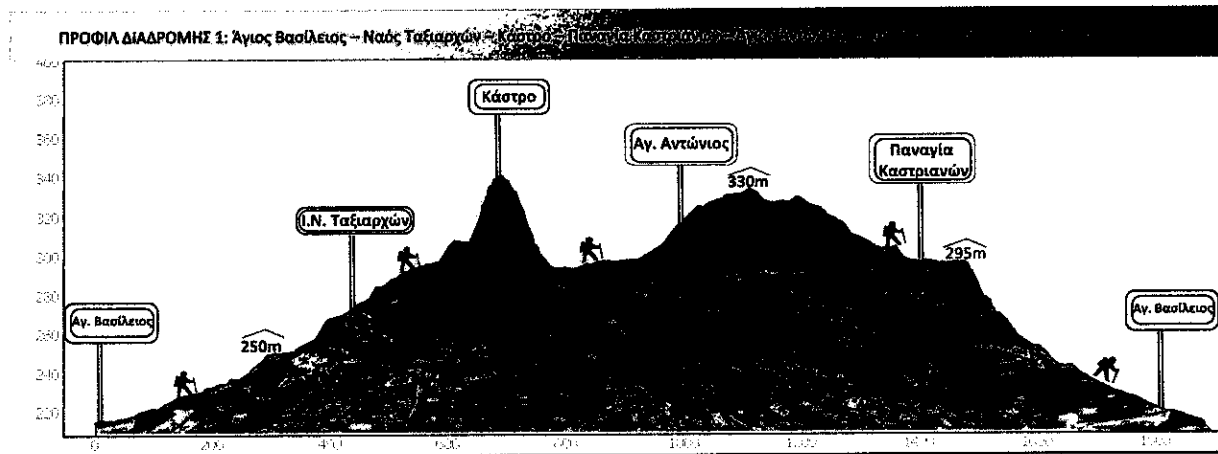
ΔΙΑΔΡΟΜΗ Δ1: Άγιος Βασίλειος – Ναός Ταξιαρχών – Κάστρο – Παναγία Καστριανών
– Άγιος Αντώνιος – Παναγία Καστριανών – Άγιος Βασίλειος

Σχήμα 17: Οριζοντιογραφία Διαδρομής 1

Δ1	
Χρόνος διάσχισης:	55min
Μήκος:	1,9 km
Μέση Κλίση:	19%
Βαθμός δυσκολίας:	Μέτρια / Moderate
Είδος	Εκπαιδευτική (L)
Μέγιστη κλίση	58%
Υψομετρική διαφορά (αρχής – τέλους)	0m
Μέγιστη Υψομετρική διαφορά	121m (337-216)
Πόσιμο νερό	Όχι

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Περιγραφή της πορείας

Η διαδρομή δ1 είναι ιστορικού ενδιαφέροντος και η αφετηρία της είναι εύκολα προσβάσιμη οδικώς φτάνοντας στην περιοχή του Αγίου Βασιλείου, όπου υπάρχει χώρος για στάθμευση. Ο πεζοπόρος θα κινηθεί σε λιθόστρωτο μονοπάτι περνώντας από το ναό των Ταξιαρχών και το Οθωμανικό χαμάμ. Το κύριο ενδιαφέρον της διαδρομής εστιάζεται στον αρχαιολογικό χώρο του Παλαιού Πυλίου, όπου ο πεζοπόρος θα συναντήσει αξιόλογα μνημεία όπως το μεσαιωνικό Κάστρο, τη Μονή Παναγιάς των Καστριανών και τον Άγιο Αντώνιο. Αφού ολοκληρωθεί η περιήγηση στο Παλιό Πυλί η επιστροφή γίνεται μέσω του παλαιού μονοπατιού προς τον Άγιο Βασίλειο.

Σημαντικότερα μνημεία που θα συναντήσει κανείς στην πεζοπορία ιστορικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος είναι:

- Η Μονή Παναγιάς των Καστριανών: το μοναστήρι κτίζεται από τον Όσιο Χριστόδουλο το Λατρινό το 1080, σε φυσική οχυρωμένη θέση. Το καθολικό του μοναστηριού είναι αφιερωμένο στην Υπαπαντή του Χριστού και παρουσιάζει τρεις οικοδομικές φάσεις. Είναι μονόχωρος, καμαροσκέπαστος δρομικός ναός με ημικυκλική εξέχουσα αιψίδα στα ανατολικά και νάρθηκα στην δυτική του πλευρά. Ο Ναός είναι διακοσμημένος με αξιόλογες τοιχογραφίες και στο εσωτερικό δάπεδο του ναού αποκαλύφθηκαν τάφοι του 16ου αι.
- Ο Οικισμός του Παλαιού Πυλίου: είναι οργανωμένος σε γειτονιές γύρω από τις εκκλησίες. Ο ερειπωμένος οικισμός διατηρείται σε μορφή κάτοψης και κάποια σπίτια διατηρούνται σε μεγάλο ύψος. Η τυπολογία των σπιτιών είναι αυτών των

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

παραδοσιακών – μονόχωρων απλών πετρόχτιστων σπιτιών και σε κάποιες περιπτώσεις δίπατων σπιτιών.

- Ο Άγιος Αντώνιος: βρίσκεται ΝΑ του οικισμού και χρονολογείται στον 15ο αιώνα. Είναι μονόχωρος και καμαροσκέπαστος.
- Χαμάμ: μικρό δίκωρο οθωμανικό λουτρό με δεξαμενή και βοηθητικό χώρο καύσης.
- Κάστρο: στην κορυφή του βραχώδους υψώματος διατηρούνται τα ερείπια του Κάστρου. Το μεγαλύτερο σωζόμενο τμήμα του ανήκει στην περίοδο της Ιπποτοκρατίας. Στην είσοδο του Κάστρου σώζεται ο μεταβυζαντινός πυλώνας (τέλος 11ου αρχές 12ου αι.). Ίσως είναι το πρώτο οχυρωματικό έργο των Κομνηνών στο Πυλί με σκοπό την οχύρωση του νησιού για την αντιμετώπιση των τούρκικων επιδρομών.
- Ναός Ταξιαρχών (Άγιοι Ασώματοι): βρίσκεται στην ΝΔ πλευρά του οικισμού, χρονολογείται στον 17ο αιώνα και διαθέτει πλούσια εικονογραφία από το χριστολογικό κύκλο.

Στην διαδρομή δ1 θα τοποθετηθούν τα παρακάτω:

Είδος	Αριθ. Τεμαχίων	Θέση Τοποθέτησης
Πινακίδα Υποδοχής (Αφετηρία & Τερματισμός)	1	Άγιος Βασίλειος
Πινακίδα Ενημέρωσης	6	Άγιος Βασίλειος Ναός Ταξιαρχών Χαμάμ, Κάστρο, Παναγία Καστριανών, Άγιος Αντώνιος
Τραπεζοπαγκάκι	1	Άγιος Βασίλειος
Παγκάκι	5	2 Ναός Ταξιαρχών 2 Παναγία Καστριανών 1 Θέση θέας
Πινακίδα Διπλής Κατεύθυνσης (αφορά πορεία σε περιπτώσεις επιστροφής στο ίδιο σημείο)	2	Ευθεία Κάστρο, αριστερά Παναγία Καστριανών/1 στύλος Δεξιά Άγιος Αντώνιος, ευθεία Άγιος Βασίλειος
Πινακίδες Κατεύθυνσης	20	Κατά μήκος της διαδρομής

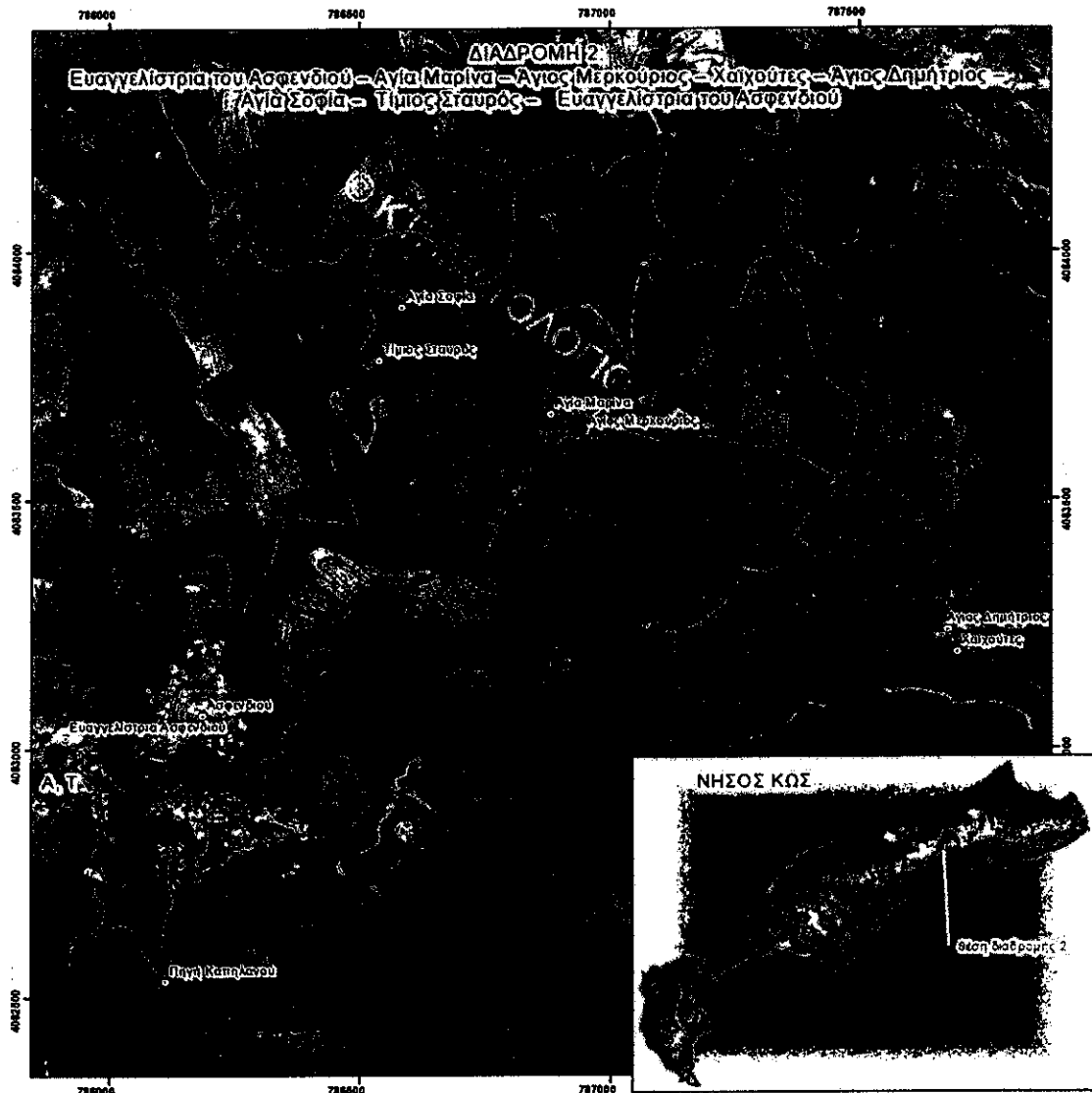
ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

ευθεία/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος
2 αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος
δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος-μεταλλικό πινακίδιο σε
στύλο
αριστερά/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος- μεταλλικό πινακίδιο
σε στύλο
δεξιά/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος- μεταλλικό πινακίδιο σε
στύλο
δεξιά/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος- μεταλλικό πινακίδιο σε
στύλο
αριστερά/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος- μεταλλικό πινακίδιο
σε στύλο
αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος
αριστερά/αμφίδρομη ευθεία/2 στύλοι- μεταλλικό πινακίδιο
σε στύλο
αριστερά/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος- μεταλλικό πινακίδιο
σε στύλο
δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος-μεταλλικό πινακίδιο σε
στύλο
αριστερά/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος
αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος- μεταλλικό πινακίδιο σε
στύλο
Επιπλέον τοποθετούνται 8 πινακίδες κατεύθυνσης σε
σταθερά σημεία(βράχους, δέντρα κλ)

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ Δ2: Ευαγγελίστρια του Ασφενδιού – Αγία Μαρίνα – Άγιος Μερκούριος – Χαϊχούτες – Άγιος Δημήτριος – Αγία Σοφία – Τίμιος Σταυρός – Ευαγγελίστρια του Ασφενδιού

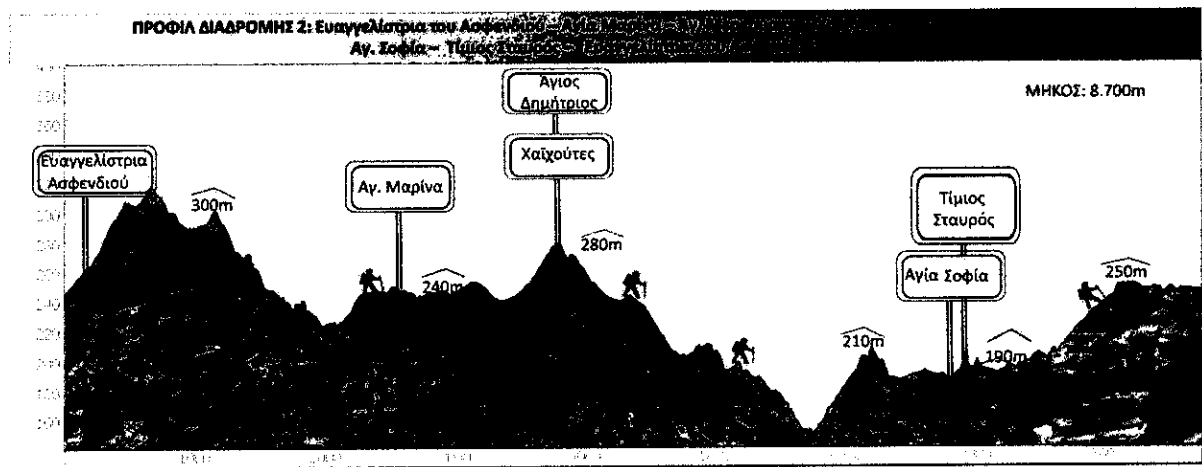
Σχήμα 18: Οριζοντιογραφία Διαδρομής 2

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ Δ2

Χρόνος διάσχισης:	2h 47min
Μήκος:	8,7 km
Μέση Κλίση:	7%
Μέτρια / Moderate	Μέτρια / Moderate
Είδος	Εκπαιδευτικό (L)
Μέγιστη κλίση	57%
Υψομετρική διαφορά (αρχής - τέλους)	0m
Μέγιστη υψομετρική διαφορά	166m (316-150)
Πόσιμο νερό	Όχι

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Περιγραφή της πορείας

Η διαδρομή αυτή συνδέεται με τις ιδιαίτερες παραδοσιακές παραγωγικές διαδικασίες (σιτάρι, ελιά, αμπέλι, ντομάτα, τυρί) και χαρακτηρίζεται ως πράσινη διαδρομή λόγω της γνωριμίας και μελέτης της φύσης (φυτά, δέντρα, κύκλος νερού, ερπετά, έντομα, πουλιά, διατροφική αλυσίδα, γεωλογικοί σχηματισμοί) και των παραδοσιακών παραγωγικών διαδικασιών. Η διαδρομή έχει ένα εκπαιδευτικό χαρακτήρα γνωριμίας με τα οικιστικά παραδοσιακά οικιστικά σύνολα του Ασφενδιού και τις Χαϊχούτες, τους μοναδικούς σωζόμενους παραδοσιακούς οικισμούς της Κω, οι οποίοι παρά τις αλλοιώσεις που έχουν υποστεί από την τουριστική ανάπτυξη διαθέτουν ακόμη τμήματα με τον παραδοσιακό πολεοδομικό ιστό, τη μορφολογία και την τυπολογία των κτιρίων. Τα οικιστικά αυτά σύνολα αντιπροσωπεύουν τις ιδιαίτερες αισθητικές, λειτουργικές και οικοδομικές αξίες, την απλότητα, τη σαφήνεια, τη γεωμετρική καθαρότητα και την πλαστικότητα των όγκων και τελικά τη σχέση του δομημένου περιβάλλοντος με το τοπίο.

Παράλληλα ο πεζοπόρος θα έρθει σε επαφή με το Ασφενδιού, που αποτελεί τόπο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (ΦΕΚ 169/Β/11-4-1983). Το Ασφενδιού βρίσκεται 14 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της πόλης της Κω στις πλαγιές του όρους Δίκαιο μέσα σε ένα περιβάλλον με πλούσια βλάστηση. Λόγω της μεγάλης αμπελοκαλλιέργειας και ελαιοπαραγωγής παρουσιάζει μεγάλο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον με δυο ξεχωριστές γειτονίες, την Ευαγγελίστρια ή Πέρα Γειτονιά και τον Ασώματο. Επίσης ο εγκαταλελειμμένος οικισμός Χαϊχούτες βρίσκεται ανατολικά της συνοικίας των

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Ασωμάτων, σε απόσταση περίπου δύο χιλιομέτρων, σε μια περιοχή με δάση και πηγές.

Στη διαδρομή δ2 θα τοποθετηθούν τα παρακάτω:

Είδος	Αριθ. Τεμαχίων	Θέση Τοποθέτησης
Πινακίδα Υποδοχής (Αφετηρία & Τερματισμός)	1	Ευαγγελίστρια του Ασφενδιού
Πινακίδα Ενημέρωσης	7	Τοπική αρχιτεκτονική, Ασφενδιού Αγία Μαρίνα, Άγιος Μερκούριος, Χαϊχούτες, Άγιος Δημήτριος, Αγία Σοφία, Τίμιος Σταυρός,
Παγκάκι	6	Αγία Μαρίνα Άγιος Μερκούριος 2 Χαϊχούτες 2 Τίμιος Σταυρός
Πινακίδα Διπλής Κατεύθυνσης (αφορά πορεία σε περιπτώσεις επιστροφής στο ίδιο σημείο)	4	Αριστερά Αγία Μαρίνα/Άγιος Μερκούριο, αριστερά Χαϊχούτες Δεξιά Χαϊχούτες, δεξιά Ασφενδιού Αριστερά Αγία Σοφία, αριστερά Ασφενδιού Αριστερά Τίμιος Σταυρός, αριστερά Ασφενδιού
Πινακίδες Κατεύθυνσης	40	Κατά μήκος της διαδρομής
Αριστερά/1 στύλος) - μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος) - μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος) - μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)- μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)		

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Ευθεία/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος)- μεταλλικό
πινακίδιο σε στύλο

Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)-
μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο

Δεξιά/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος)- μεταλλικό
πινακίδιο σε στύλο

Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος) -
μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο

Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)-
μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο

Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος)-
μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο

Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος)-
μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο

Αριστερά/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος) -
μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο

Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)

Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος)-
μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο

Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)-
μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο

Δεξιά/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος)-μεταλλικό
πινακίδιο σε στύλο

Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)-
μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο

Αριστερά/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος)-
μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο

Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος)-
μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο

Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)-
μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο

Δεξιά/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος)-μεταλλικό
πινακίδιο σε στύλο

Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)

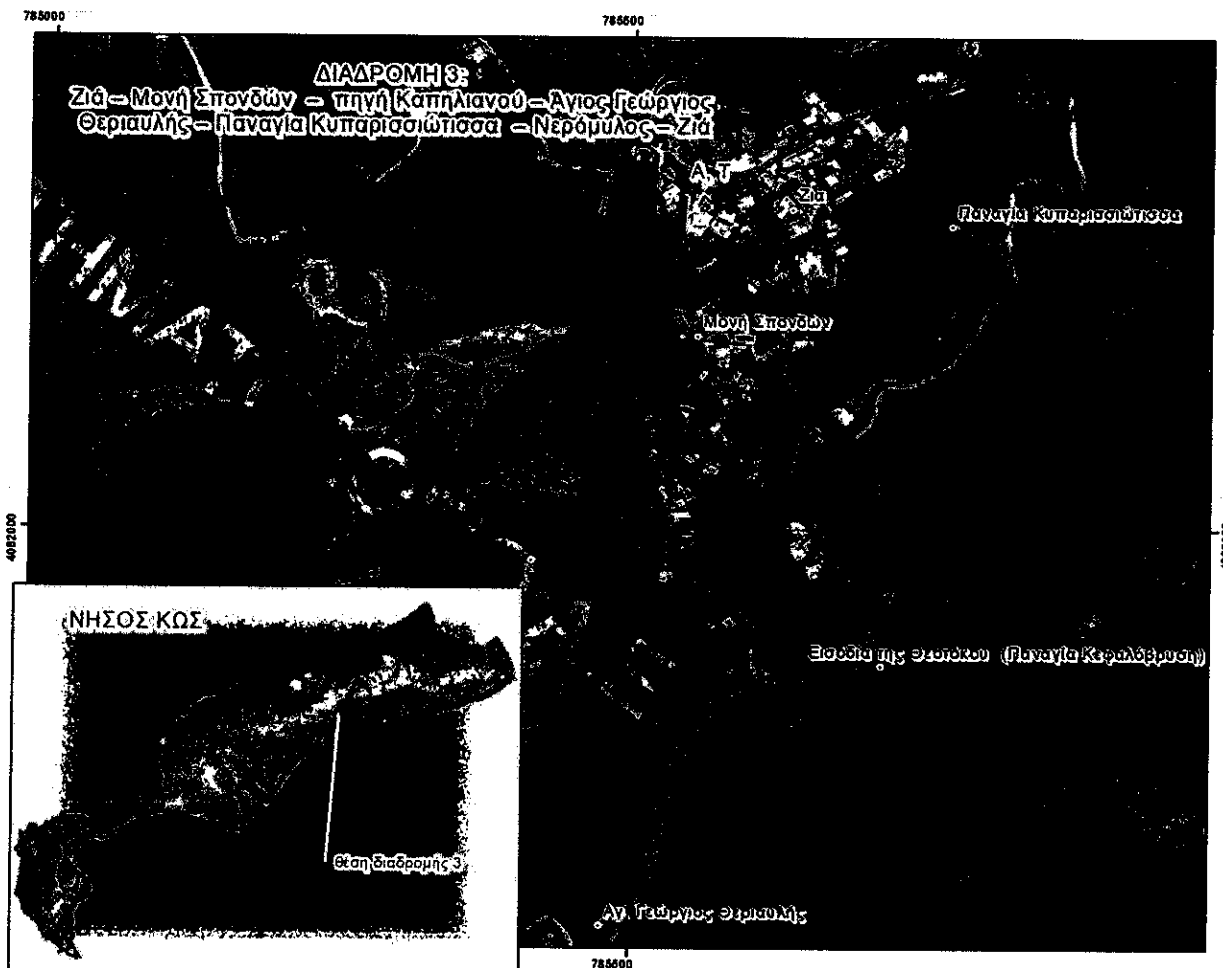
Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)-
μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Ευθεία/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος)- μεταλλικό
 πινακίδιο σε στύλο
 Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος)-
 μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο
 Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος)-
 μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο
 Ευθεία/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος)- μεταλλικό
 πινακίδιο σε στύλο
 Επιπλέον τοποθετούνται ενδιάμεσα 12 πινακίδες
 κατεύθυνσης

ΔΙΑΔΡΟΜΗ 3: Ζιά - Μονή Σπονδών - πηγή Καπηλιανού - Άγιος Γεώργιος
 Θεριαυλής - Παναγία Κυπαρισσιώτισσα - Νερόμυλος - Ζιά

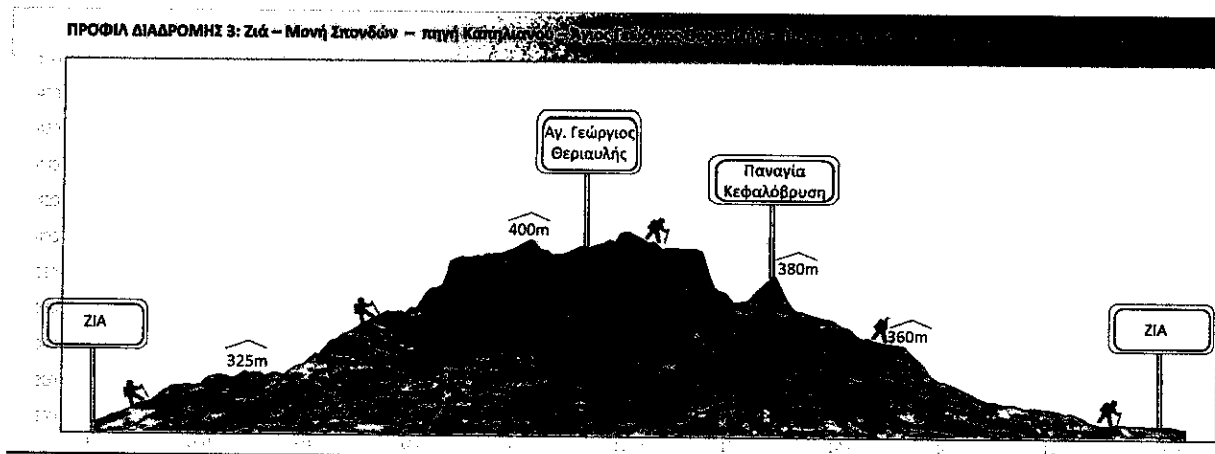

Σχήμα 19: Οριζοντιογραφία Διαδρομής 3

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Δ3	
Χρόνος διάσχισης:	55min
Μήκος:	2,04 km
Κλίση:	14%
Βαθμός δυσκολίας:	Μέτρια / Moderate
Είδος	Εκπαιδευτικό (L)
Μέγιστη κλίση	35%
Υψομετρική διαφορά (αρχής - τέλους)	0m
Μέγιστη Υψομετρική διαφορά	108m (405-297)
Πόσιμο νερό	Όχι

Περιγραφή πορείας

Η διαδρομή αυτή έχει ως αφετηρία την πλατεία της Ζίας, ανεβαίνει το λιθόστρωτο μονοπάτι περνάει τη Μονή Σπονδών, την πηγή Καπηλιανού, και ακολουθώντας χωματόδρομο σε περιοχή με έντονη βλάστηση καταλήγει στον Άγιο Γεώργιο Θεριαυλή και στη συνέχεια στην Παναγία Κυπαρισιώτισσα. Κατηφορίζοντας πίσω προς τη Ζιά ο πεζοπόρος θα έχει την ευκαιρία να παρατηρήσει τον παλιό Νερόμυλο.

Στην διαδρομή δ3 θα τοποθετηθούν τα παρακάτω:

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

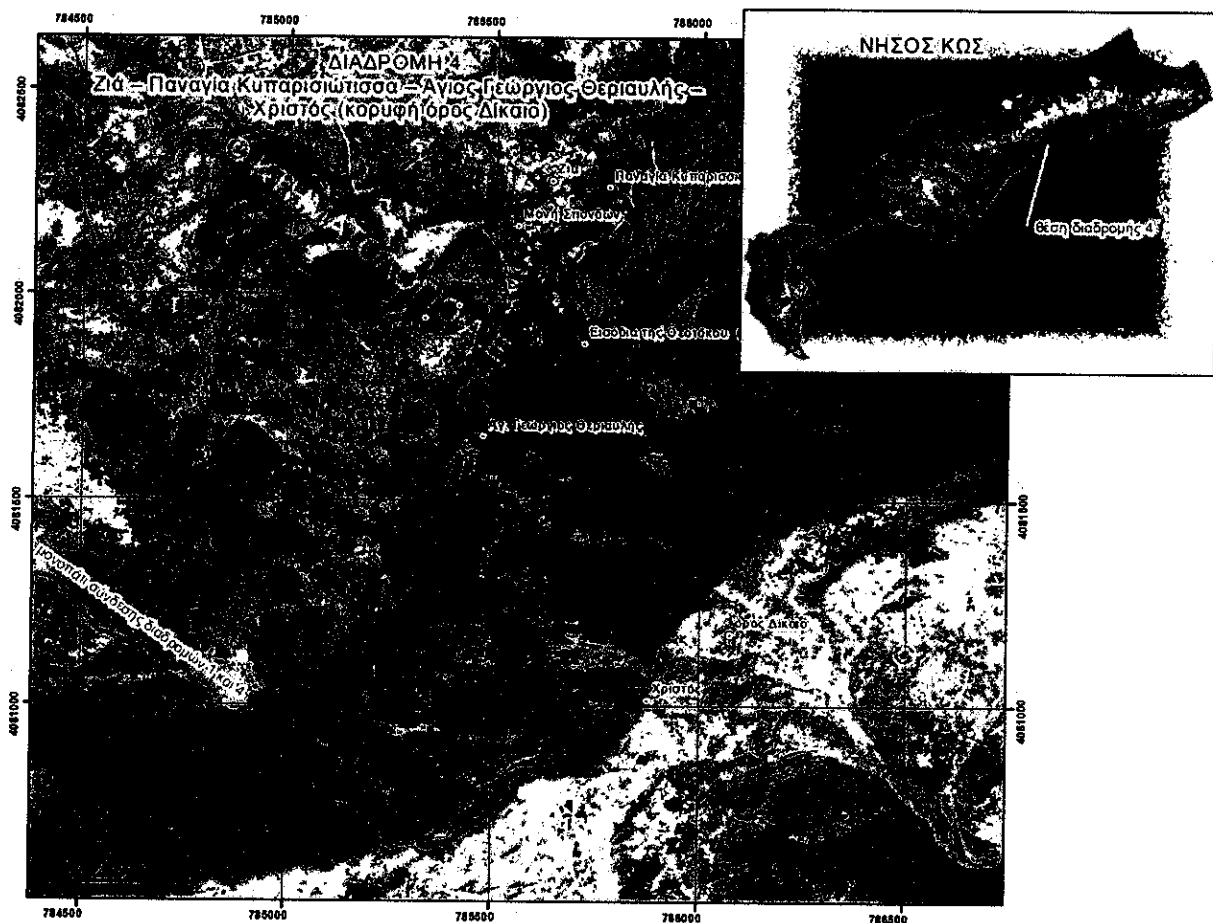
Είδος	Αριθ. Τεμαχίων	Θέση Τοποθέτησης
Πινακίδα Υποδοχής (Αφετηρία & Τερματισμός)	1	Ζιά
Πινακίδα Ενημέρωσης	5	Μονή Σπονδών Πηγή Καπηλιανού Άγιος Γεώργιος Θεριαυλής Παναγία Κυπαρισιώτισσα Νερόμυλος
Τραπεζοπαγκάκι	2	Παναγία Κυπαρισιώτισσα Παναγία Κυπαρισιώτισσα
Παγκάκι	3	2 Σημείο θέας πάνω από την πηγή Καπηλιανού Σημείο θέας πάνω από την πηγή Καπηλιανού
Πινακίδα Διπλής Κατεύθυνσης (αφορά πορεία σε περιπτώσεις επιστροφής στο ίδιο σημείο)	2	Αριστερά πηγή Καπηλιανού, δεξιά Άγιος Γεώργιος Θεριαυλής Δεξιά Άγιος Γεώργιος Θεριαυλής, ευθεία Παναγία Κυπαρισιώτισσα
Πινακίδες Κατεύθυνσης	15	Κατά μήκος της διαδρομής
Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος)-μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος)-μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Αριστερά/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος)-μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος)		
Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)- μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Ευθεία/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος)- μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)- μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Αριστερά/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος)-μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος)		

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)- μεταλλικό
 πινακίδιο σε στύλο
 Επιπλέον τοποθετούνται 5 πινακίδες κατεύθυνσης
 ενδιάμεσα

ΔΙΑΔΡΟΜΗ δ4: Ζιά - Παναγία Κυπαρισιώτισσα - Άγιος Γεώργιος Θεριαυλής - Χριστός (κορυφή όρος Δίκαιο)

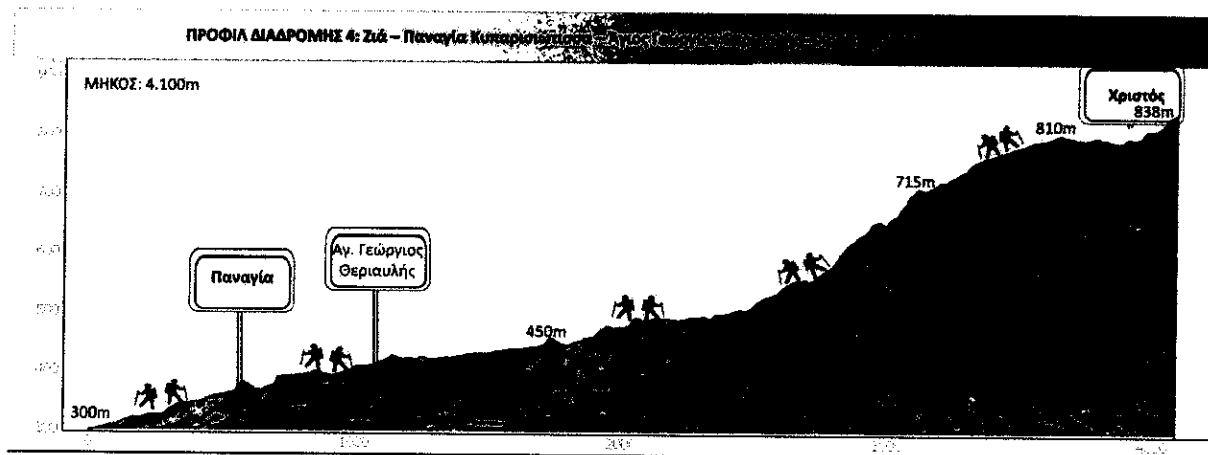
Σχήμα 20: Οριζοντογραφία Διαδρομής 4

Δ4	
Χρόνος διάσχισης:	2h 23min
Μήκος:	4,1 km
Κλίση:	14%
Βαθμός δυσκολίας:	Μέτρια / Moderate

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Είδος	Εκπαιδευτικό (L)
Μέγιστη κλίση	40%
Υψομετρική διαφορά (αρχής - τέλους)	540m
Μέγιστη Υψομετρική διαφορά	540m (838-298)
Πόσιμο νερό	Όχι

Περιγραφή πορείας

Στη διαδρομή 4, η πορεία ξεκινά από τον οικισμό της Ζίας. Ο πεζοπόρος θα περάσει από την Παναγία Κυπαρισσιώτισσα, τον Άγιο Γεώργιο Θεριαυλή και εκεί θα παρατηρήσει το ρηξιγενές πρανές του ρήγματος Θηριαύλη - Ασφενδίου. Στην συνέχεια κατευθυνόμενος νότια θα απολαύσει την θέα προς την Καρδάμαινα και στην συνέχεια την θέα προς Νίσυρο. Κατευθυνόμενος προς τα βορειοανατολικά ο πεζοπόρος θα έρθει σε επαφή με την κύρια οροσειρά του νησιού, η οποία διατηρεί και το μοναδικό ανέγγιχτο φυσικό τοπίο. Πρόκειται για το όρος Δίκαιο και η διαδρομή θα τερματίσει στην κορυφή όπου βρίσκεται το ξωκλήσι Χριστός.

Στην διαδρομή 4 θα τοποθετηθούν τα παρακάτω:

Είδος	Αριθ. Τεμαχίων	Θέση Τοποθέτησης
Πινακίδα Υποδοχής (Αφετηρία & Τερματισμός)	2	Ζιά
Πινακίδα Ενημέρωσης	1	Χριστός

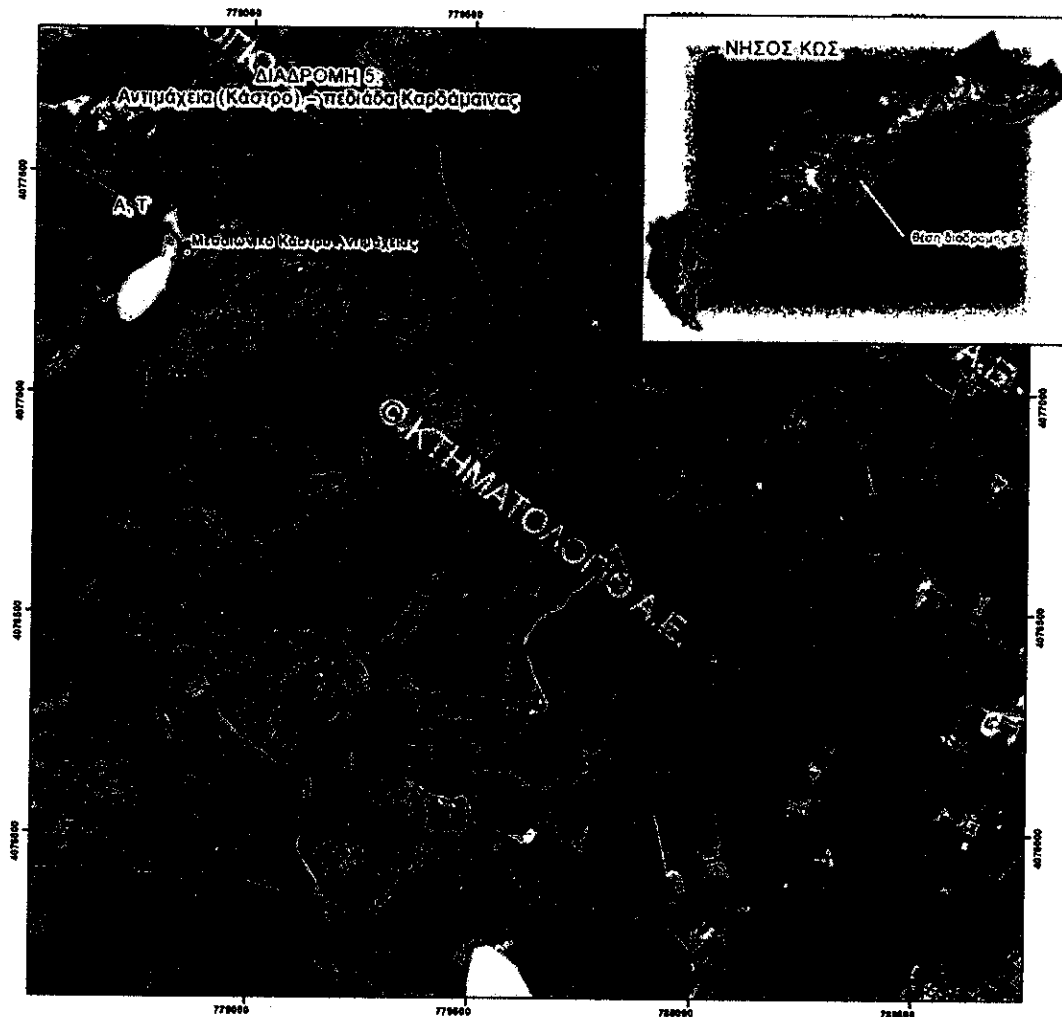

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Πινακίδες Κατεύθυνσης	25	Κατά μήκος της
Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά)-μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		διαδρομής
Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά)-μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Αριστερά/αμφίδρομη ευθεία)- μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Αριστερά/αμφ(δρομη δεξιά)		
Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά)- μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Ευθεία/αμφίδρομη ευθεία/1 στύλος)- μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά)- μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος)		
Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)- μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Αριστερά/αμφίδρομη δεξιά/1 στύλος)- μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Δεξιά/αμφίδρομη αριστερά/1 στύλος)- μεταλλικό πινακίδιο σε στύλο		
Επιπλέον τοποθετούνται 14 πινακίδες κατεύθυνσης σε ενδιάμεσες θέσεις		
Παγκάκι Ξύλινο	4	2 Χριστός 2 Ζια

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

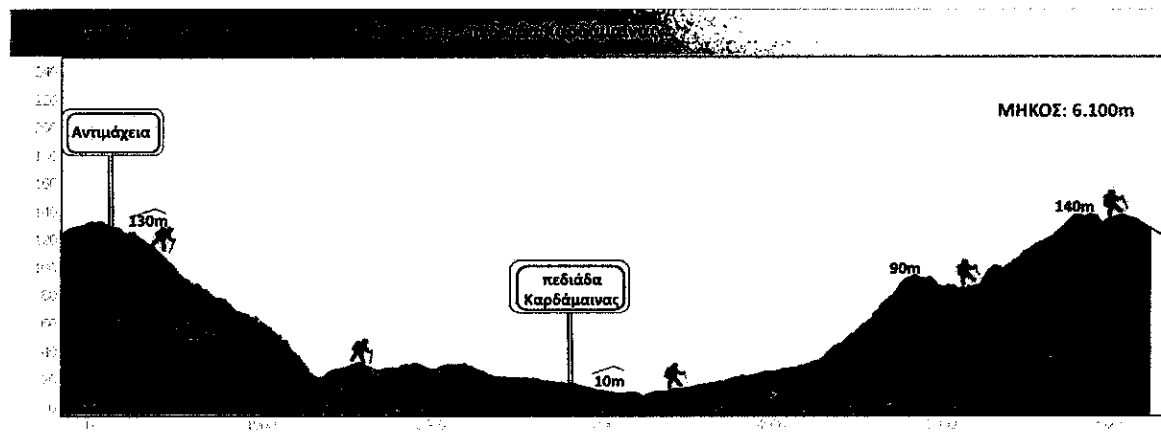
ΔΙΑΔΡΟΜΗ 55: Αντιμάχεια (Κάστρο) - πεδιάδα Καρδάμαινας

Σχήμα 21: Οριζοντιογραφία Διαδρομής 5

Α5	
Χρόνος:	2h 2min
Μήκος:	6,1 km
Κλίση:	5%
Βαθμός δυσκολίας:	Μέτρια / Moderate
Είδος	Εκπαιδευτικό (L)
Μέγιστη κλίση	11%
Υψομετρική διαφορά (αρχής - τέλους)	0m
Υψομετρική διαφορά	130m (137-7)
Πόσιμο νερό	Όχι

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Περιγραφή πορείας

Στη διαδρομή 85, η πορεία ξεκινάει πλησίον του κάστρου της Αντιμάχειας, συνεχίζει νοτιοανατολικά συναντώντας έναν ελαιώνα, έναν αμπελώνα και στην συνέχεια κατευθύνεται δυτικά και βόρεια χαρίζοντας στον πεζοπόρο απεριόριστη θέα στην πεδιάδα της Καρδάμαινας και την θάλασσα όπως στην θέση Τσαγκάρι. Η πορεία προς τον βορρά γίνεται μέσω ενός περιβαλλοντικού μονοπατιού από μάργα. Λίγο πριν την ολοκλήρωση της πορείας ο πεζοπόρος θα απολαύσει την θέα προς το όρος Δίκαιο. Ο τερματισμός της πορείας θα γίνει στο Κάστρο της Αντιμάχειας.

Το σημαντικότερο μνημείο που θα συναντήσει ο πεζοπόρος σε αυτή την διαδρομή είναι το κάστρο της Αντιμάχειας. Το Κάστρο της Αντιμάχειας, χτισμένο σε οροπέδιο που εποπτεύει την περιοχή της Καρδάμαινας και το γύρω θαλάσσιο χώρο, αποτελούσε τμήμα της αμυντικής γραμμής της νοτιοανατολικής ζώνης του Αιγαίου μαζί με τα κάστρα της Νεραντζιάς στην πόλη της Κω, του Παλιού Πυλίου και της Κεφάλου. Χτίστηκε από τον Μεγάλο Μάγιστρο των Ιωαννιτών ιπποτών Helion de Villeneuve τον 14ο αιώνα. Ο εντυπωσιακός περίβολός του έχει σχήμα ακανόνιστου πενταπλεύρου με κύρια πύλη εισόδου στη βόρεια πλευρά του. Ένας ημικυκλικός προμαχώνας περιβάλλει την πύλη, ο οποίος χτίστηκε σε μεταγενέστερη περίοδο για την ενίσχυση της προστασίας της. Πάνω από την πύλη διατηρείται εντοιχισμένη πλάκα με το οικόσημο του Μεγάλου Μάγιστρου Pierre d' Aubusson και τη χρονολογία 1494. Στο εσωτερικό του Κάστρου διατηρούνται δύο ναΐδριο, ο Άγιος Νικόλαος (15ος-16ος αι.) και η Αγία Παρασκευή της εποχής της Τουρκοκρατίας.

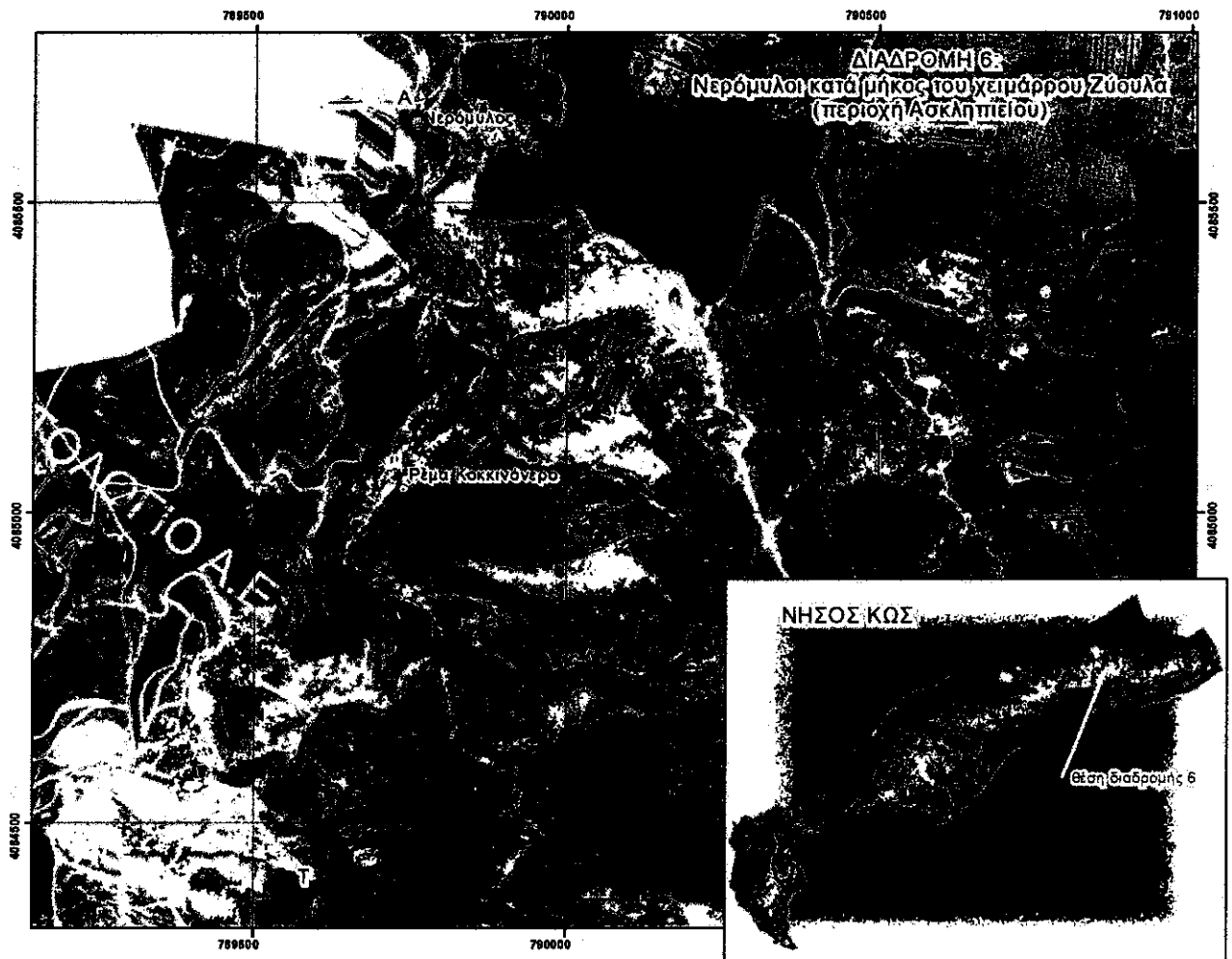
Στην διαδρομή 85 θα τοποθετηθούν τα παρακάτω:

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Είδος	Αριθ. Τεμαχίων	Θέση Τοποθέτησης
Πινακίδα Υποδοχής (Αφετηρία & Τερματισμός)	1	Έξω από το κάστρο της Αντιμάχειας
Πινακίδα Ενημέρωσης	1	Έξω από το κάστρο της Αντιμάχειας
Παγκάκι Ξύλινο	4	Έξω από το κάστρο της Αντιμάχειας σε δύο θέσεις
Πινακίδες Κατεύθυνσης κατά μήκος της διαδρομής	26	

ΔΙΑΔΡΟΜΗ δ6: Νερόμυλοι κατά μήκος του χειμάρρου Ζύουλα (περιοχή Ασκληπιείου)

Σχήμα 22: Οριζοντιογραφία Διαδρομής 6

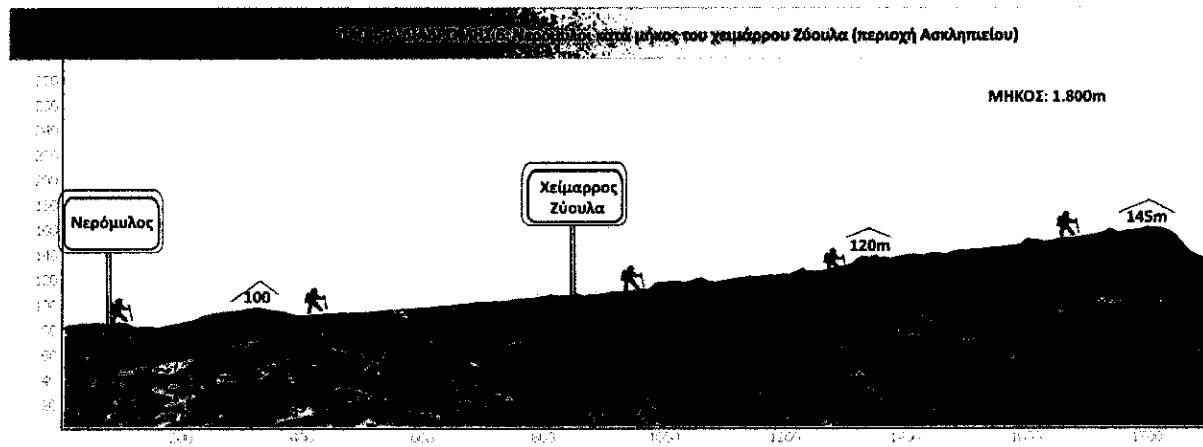
Δ6

Χρόνος:

48min

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΩ

Μήκος:	1,8 km
Μέση Κλίση:	6%
Βαθμός δυσκολίας:	Μέτρια / Moderate
Είδος	Εκπαιδευτικό (L)
Μέγιστη κλίση	10%
Υψομετρική διαφορά (αρχής - τέλους)	80m
Υψομετρική διαφορά	80m (160-80)
Πόσιμο νερό	Όχι

Περιγραφή πορείας

Η διαδρομή δ6 ακολουθεί την πορεία κατά μήκος του χειμάρρου Ζύουλα και συναντά τους νερόμυλους. Πρόκειται για μία γραμμική διαδρομή που βρίσκεται στα βόρεια του νησιού και έχει ως αφετηρία την περιοχή του Ασκληπιείου. Δυτικά του Ασκληπιείου κατά μήκος της κοίτης του χειμάρρου Ζύουλα, σώζονται τα ερείπια εννέα νερόμυλων, κατάλοιπα προβιομηχανικών αλεστικών εγκαταστάσεων. Οι πηγές και τα τρεχούμενα νερά κατά τη διάρκεια του χειμώνα ευνόησαν τη λειτουργία νερόμυλων σε σειρά διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο στην οικονομία της εποχής.

Από την ανθολόγηση των περιγραφών των ξένων περιηγητών, οι νερόμυλοι που λειτούργησαν στην Κω ήταν πολυάριθμοι. Γραπτές πηγές αναφέρονται στη λειτουργία νερόμυλων στην Κω κατά τους βυζαντινούς χρόνους. Σύμφωνα με το

